

Приморске новине

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА XIX

БРОЈ 378

29. ЈАНУАР 1991.

ЦИЈЕНА 6 ДИНАРА

ПРВА СЈЕДНИЦА СО У НОВОМ САЗИВУ

ЧЕЛНИЦИ МИРОСЛАВ ИВАНОВИЋ И МАРКО МЕДИГОВИЋ

На својој првој конститутивној сједници одржаној 27. децембра одборници Скупштине општине су без расправе и странаčkih дијалога и сукоба, каквих је било у другим општинама, изабрали радна тијела и нове функционере Скупштине општине.

Прво је изабрана Мандатно-имунитетска комисије— Нико Радловић (Савез комуниста), председник Бранко Кажанегра (Народна странка), и Вуксан Митровић (Савез реформских снага)— која је поднела извјештај након чега је потврђен мандат свих 40 одборника у Скупштини општине, од којих су 28 из Савеза комуниста, седам из Народне странке, а пет из Савеза реформских снага.

У паузи док се чекао извјештај Мандатно-имунитетске комисије, председник Општинске изборне комисије Мишо Браило је обавјестио одборнике о току и резултатима избора наглашавајући да је у нашој општини све протекло у најбољем реду. Једина слабост су били непотпуни бирачки спискови.

Усвојен је Привремени пословник Скупштине општине и формирана Комисија за избор и именовање од седам чланова: Љубо И. Борета (СК), председник Гојко Јовичић (СК), Жељко Пјеротић (СК), Војо М. Греговић (СК), Недјељко М. Божовић (НС), Бранко Д. Ивановић (НС) и Симо Арменко (СРС).

Комисија за избор и именовање је затим једногласно предложила да се за председника Скупштине општине Будва изабере Мирослав Ивановић, дипломирани правник, досадашњи председник Општинског комитета СК Будва. Предлог Комисије је јавним гласањем једногласно прихваћен, а нови председник Скупштине општине Мирослав Ивановић дао је свечану изјаву „да ће одговорно и савјесно вршити своју дужност у складу са Уставом, Статутом и законом.

—Имам велику част да вас све поздравим на овом првом засједању наше Скупштине,

са жељом да наш будући рад буде плодносан и ефикасан, на радост и задовољство свих грађана Будве, рекао је Мирослав Ивановић, обраћајући се одборницима и гостима на првој сједници Скупштине општине у новом сазиву. У овим првим послјератним вишестранаčким изборима у Црној Гори и у цијелој Југославији, скупштине први пут постају израз и носилац народног суверенитета и власт стиче легитимитет народа.

Ми смо дубоко свјесни тих чињеница, рекао је Ивановић, и у увјерењу да дијелим и ваше мишљење, желим да истакнем да ћемо се свим снагама и својим могућностима заложити да радимо честито у интересу и за добро превасходно наших суграђана, а потом и читаве друштвене заједнице. Састав ове Скупштине је резултат политичког расположења и демократски изражене воље грађана Општине Будва. Још на самом почетку те чињенице морамо бити свјесни и у нашем заједничком раду морамо се трудити да што више превладамо страначку подвојеност и искључивост како бисмо били на висини задатка које ова Скупштина треба да реализује. У том смислу и политички циљеви партија које су нас канديدовале за ову Скупштину морају се, на овом нивоу, што више приближити како бисмо кључна питања наше комуне могли успјешно рјешавати. Зато у нашем раду главна преокупација мора бити рјешавање стварних и конкретних питања живота и рада у нашој Општини и њеног даљег друштвено-економског и културног напретка, рекао је Мирослав Ивановић.

На предлог Комисије за избор и именовање одборници су, такође јавним гласањем и једногласно, за секретара Скупштине општине поново именовали Јова Ђурашевића, а за председника Извршног одбора изабрали Марка Медиговића, дипломираног економисту досадашњег директора Пословне једнице „Бечићка плажа“.

ХТП „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“ ИЗМЕЂУ ДВИЈЕ СЕЗОНЕ

НАКОН НЕУСПЈЕШНЕ — НЕИЗВЈЕСНА ГОДИНА

На уобичајеним састанцима уочи Нове године у сектору продаје Хотелско-туристичког предузећа „Будванска ривијера“, новинари никад раније нијесу „почашћени“ тако неповољним информацијама и песимистичким прогнозама, какве су им на крају прошле године саопштили Бранко Бојковић и Ђуро Радановић.

У хотелима „Будванске ривијере“ 1990. године је остварено 1.207.000 ноћења што је седам одсто више него претходне године (било је планирано да ће се остварити пет одсто више него 1989.). Хотели су стопроцентно коришћени просјечно 144,3 дана (у ПЈ „Авала“ 181, у „Словенској плажи“ 136, у „Бечићкој плажи“ 149, у „Светом Стефану“ 130,5, а у „Паласу“ 138,5 дана). Иако је гостију било више, финансијски резултат је незадовољавајући и, како је најављено, предузеће ће 1990. годину завршити су губитком.

Прогнозе за 1991. годину нијесу нимало оптимистичке и то ће бити изузетно неизвјесна година, можда и најнеизвјеснија од када се на Будванској ривијери организовано бавимо туризмом, саопштили су Бојковић и Радановић. Уговарање капацитета на страном тржишту иде лошије него у ово вријеме прошле године и то из више разлога. На то негативно утичу ванпансионске цијене (у хотелу и граду), недостатак воде, и наши унутрашњи фактори који се годинама понављају: техничке неисправности, неуљубазност особља, незадовољство храном... Најмање је примједби гостију на светостефанске хотеле, „Палас“ и „Монтенегро“. Хотел „Палас“ је, иначе, добио и

- Више гостију и финансијски неуспјех у 1990. години
- Дезинтеграционо стање у предузећу, незадовољавајућа продаја капацитета на страном тржишту, спољни фактори и политичка ситуација у земљи и свијту, најављују још неизвјеснију пословну 1991. годину
- За „зимско мртвило“ нијесу криви само хотелијери

плакету агенције „Томпсон“ за 1990. годину и нашао се на листи десет најбољих објеката у Југославији с којима „Томпсон“ има сарадњу.

На неизвјесност сезоне негативно утиче и криза и сукоби у Заливу, али и политичке прилике у земљи. Негативно ће утицати и промјене Закона о боравишној такси.

Свему томе треба додати тотално дезинтеграционо стање у „Будванској ривијери“ и „Монтенегротуристу“ јер се сувише бавимо сами собом и већ каснимо с припремама сезоне.

Цијене за иностране госте биће на прошлогодишњем нивоу уз мања повећања за поједине објекте и тржишта, а новина је да ће се ове године укинути сви попусти у предсезони и посезони. Уговорени су и аванси са страним туроператорима и та средства ће се пласирати у припрему сезоне, а настојаћемо да са туроператорима вршимо агресивнију пропаганду на иностраном тржишту, кажу у сектору продаје „Будванске ривијере“.

Незаобилазна тема састанка новинара и руководиоца Сектора продаје „Будванске ривијере“ била је зимско мртвило у нашој општини која је већ афирмисани туристички центар и располаже објектима за зимски туризам. Један од основних фактора је, кажу наши саговорници, шаренило

надлежности и дезинтеграција. Рачунали смо да „Авала“ треба да ради читаве године, али то није прихватио колектив ове пословне јединице јер им је то нерентабилно. Било је уговорено 400-500 кревета (углавном на њемачком тржишту) на рок од пет година, али је то све пало у воду, јер „Могрен“ не може бити компензација за „Авалу“. Уз то дужни смо платити компензације за отказ уговора за зимски период.

Иако имају доста трошкова ако раде зими, не може се правдати поступак колектива „Авале“, али они за то нијесу једини кривци, кажу у Сектору продаје, јер друштвено-политичка заједница мора нешто конкретно и битно урадити на побољшању услова за зимски туризам. У Будви се на том плану ради стихијно и никако да схватимо да је туризам посао свих нас, да читав град треба бити домаћин. Један хотел не може да преузме све на себе.

На крају разговора с новинарима руководиоци у Сектору продаје ХТП „Будванска ривијера“ су још једном нагласили штетан утицај дезинтеграционих процеса у предузећу и „Монтенегротуристу“ изражавајући бојазан да ће се тако срушити реноме „Монтенегротуриста“ који је тешко стечен у туристичком свијету.

В. М. Станишић ■

Сљедећи број „Приморских новина“ излази 26. фебруара 1991. године

СЈЕДНИЦА ОПШТИНСКОГ КОМИТЕТА И ИЗБОРНОГ ШТАБА СК

ПРВО. ПА – "СЈЕЧА"

ВЕЋИНА чланова Општинског комитета СК и Изборног штаба Савеза комуниста "на нош" је дочекала иницијативу секретара ОК СК **Неђељка Далчевића** о задацима након избора, па је заједничка сједница ових тијела 10. јануара завршена прије преласка на дневни ред! Одбијено је да се о овој иницијативи расправља прије него што се о њој изјасни Председништво Општинског комитета СК и Општински комитет, а чланови Изборног штаба су се изјаснили као "ненадлежни" за расправу и евентуално спровођење иницијативе која се своди на "страначке замјене".

Одбијајући да дају зелено свијетло иницијативи о постизборним задацима Савеза комуниста на основу које је, по образложењу секретара Општинског комитета СК, Општински комитет требао да донесе конкретне и коначне одлуке, чланови ОК СК и Изборног штаба су изrekli доста оштрих критика на садржај овог материјала и понуђени метод рада. Учесници у расправи су више пута говорили, а у овом извјештају ћемо пренијети резиме њихових ставова, онако како смо успјели забиљежити на сједници коју није било лако пратити.

Неђељко Далчевић, секретар Општинског комитета СК, сазивање заједничке сједнице ОК СК и Изборног штаба је образложио тиме што су чланови Изборног штаба обавили велики посао и допринијели побједи Савеза комуниста на изборима. Анализа избора се ради али не може се стећи да се заврше сви послови јер нема за све довољно времена. Ово су наши почетни кораци, могуће су и грешке, али је важно да не направимо кардиналне грешке. У овом материјалу је само моја лична иницијатива о којој треба да дате мишљење, а ако је прихватите одлуке ће донијети Општински комитет СК. Страначке замјене у демократским друштвима су нор-

мална појава, а да је неко други побиједио на изборима рекао би нам – идите кући, завршили сте посао. У прилог оваквој иницијативи иде и искуство револуције јер се не смије дати шанса да се истакну они који су били у запећку револуције. Немојмо се заваравати да је све завршено побједом на изборима јер је врло битно који ће страначки кандидат доћи на које мјесто. Одбијањем овакве иницијативе која је у складу с изборним програмом СК, неке се ствари желе разводнити. На кључним мјестима не може бити нико ко није члан Савеза комуниста.

Вукашин Марковић: Треба говорити и о начину рада Општинског комитета и мора се поштовати Статут. О овој иницијативи, иако је секретар ОК СК на почетку сједнице рекао да ми вечерас доносимо важне политичке одлуке, треба прво да расправља Председништво ОК СК, па онда Општински комитет СК. Изборни штаб СК треба само да анализира изборне активности, а овај материјал не може бити основ за разговор и расправу.

Никола Краповић: Није добро да Изборни штаб Савеза комуниста преузима обавезе Комитета и није добро да се ради у оваквом саставу. Овакав материјал може да изазове велике штете у нашој општини, а питање је зашто га није прво разматрало Председништво ОК СК.

Васо Марковић: Очекивао сам да ћемо направити анализу избора и да ће се након тога изборни штаб расформирати, а улогу изборних штабова не треба преувеличавати. Овакав материјал какав нам је понуђен био би тежак минус за нашу партију ако би се прихватио, јер би то било враћање фамозне морално-политичке по добности. Ми смо на изборима добили власт, али народ није гласао за нас да вршимо сјечу кнезова. Овај материјал треба повући. Морамо бити задовољни што смо током ових избо-

ра направили селекцију свог чланства и логично је да сада Партија прво среди своје радове.

Крсто Вукотић: Чуди ме што се сада инсистира да о овоме расправља и одлучује само Општински комитет СК, када није био тако активан прије избора.

Гојко Љубановић: Овој сједници је требало да присуствују и нови председник Скупштине општине и председник Извршног одбора који саставља владу. Треба да се одржи сједница Председништва ОК СК, да се разради овај материјал и да то онда иде на сједницу Комитета. Око свега се не потребно диже притисак.

Јово Мијач: О овоме не треба да расправља Изборни штаб. Ово су стручне ствари и о томе треба да се изјасне од-

борнички и посланички клуб Савеза комуниста.

Владимир Кажанегра, председник Социјалистичког савеза: Није добро да овако радимо, правила игре нијесу као што су била, већ се мијењају. На изборима нијесу побиједили појединци него партија и ми треба да конституишемо власт. Опозиција не мирује, "народњаци" из читаве општине се окупљају у Светом Стефану, а у општини су свуда чланови Савеза реформских снага и Народне странке. Овај материјал је добар и с њим треба ићи на основне организације СК. Пошто овај Комитет овако ради треба одмах расписати изборе за нови Општински комитет СК.

Иво Арменко: Направили смо преседан јер је досад Председништво ОК СК при-

премало и мање важне сједнице Комитета. Овај материјал нико није претходно разматрао, а потписао га је секретар ОК СК, чиме је суспендовано Председништво. У овом материјалу су ствари врло оштро постављене и нијесам вјеровао да овако нешто може доћи на сједницу Комитета, нити да мијењамо докторе по амбулантама и директоре. Не може партија која је побиједила на изборима да суспендује законе. Већ на првој сједници након избора сукобили смо се око неких питања. Као члан Председништва протестујем због оваког рада и митингашке атмосфере на сједници.

Анте Делоик: Дневни ред је добар и има још доста питања о којима треба да се расправља, а треба да ради и Клуб одборника. Забрињавајуће је да

Наставак на 3. страни

ЧЛАНОВИМА ОКСК БУДВА ИЗБОРНОМ ШТАБУ ПРЕДСЈЕДНИЦИМА ТЕРИТОРИЈАЛНИХ ШТАБОВА СЕКРЕТАРИМА ОСНОВНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА СК

кратке мисли, слободног избора и појединачног прихватања страначких програма објективно наводи да један већи број инокосних пословних органа, те и функционера Скупштине општине Будва или лица са посебним овлашћењима и одговорностима није прихватило Програм Савеза комуниста Црне Горе као основне одреднице политичког дјеловања и партије која је добила повјерење народа на вишестраначким демократским изборима, већ је прихватила и залагала се за програм и циљеве других странака или политичких организација. Такви кадрови не би могли остати на виталним мјестима од посебног интереса и карактера за општину Будва и Савез комуниста којим би карактером интересом таквих организација постали будућа кочница за остварење програма Савеза комуниста општине Будва. Објективност намеће да странка која је на изборима добила повјерење народа за реализацију свог програма, расправи на кључна мјеста страначки одређене кадрове, што није само то уникатни примјер код нас већ је то законитост вишестраначких избора у демократском свијету. Ова страначка замјена је неопходна чињеница за реалну оцјену спровођења програма Савеза комуниста. Према томе, треба извршити страначку замјену

на свим мјестима и то: код функционера СО Будва и код органа управе и лица с посебним овлашћењима. Инокосним пословним структурама, савјетницима и сарадницима и лицима са посебним овлашћењима који су се нашли на листама других странака-партија или били њихови кандидати у изборним комисијама, или изборним мјестима или прихватили статус посматрача.

За извршење страначке замјене функционера у СО Будва, те лица с посебним овлашћењима у органима управе СО Будва, задужени су председник СО Будва, председник ИО Будва и ОК СК Будва.

За организације привредне и ванпривредне дјелатности реализацију ће извршити Основне организације Савеза комуниста и чланови Општинског комитета задужени за праћење територијалног штаба на чијој територији дјелују основне организације, те и секретар Општинског комитета.

Овакав став не треба схватити као знак одмазде или диктатуре владајуће партије, већ је то једини циљ да функција није вјечна и да са функцијом не почиње радни вијек и не завршава, већ да је то реална чињеница и неминован захтјев вишестраначких избора. Ово је став Општинског комитета СК Будва о страначкој замјени ка-

дрова на виталним функцијама у свим колективима од посебног интереса у животу. Постављање на одговарајућим функцијама кадрова јасне страначке одређености Савезу комуниста не ослобађа их одговорности за њихов ефикасан, законит и рационалан рад већ напротив ово обезбјеђује високи степен одговорности на дужностима на којима ће се дотични кадрови и наћи.

Страначки кадрови који ће се поставити на руководећим мјестима на функцијама Скупштине општине и лицима са посебним овлашћењима, те и кадрова у привреди и ванпривреди морају бити високо стручни кадрови прије свега морално чисти чланови Савеза комуниста, те способни организатори успјешних пословних резултата.

Рок извршења ових задатака сматра се закључно 15. фебруар 1991. године. За кадрове на руководећим мјестима који припадају другим странкама или политичким партијама мора се обезбједити, а све према конкретним примјерима, радно мјесто у својој или другој радној организацији узимајући у обзир непобитност стручне спреме и одређених квалификација.

Секретар
Неђељко Далчевић

ПОБЈЕДОМ Савеза комуниста на вишестраначким и демократским изборима у нашој општини и Црној Гори створен нам је велики број обавеза према којима смо принуђени да их мудро, ефикасно и упорно, у што крећем року рјешавамо.

Да бисмо успјешно реализовали Програм Савеза комуниста са којим смо изашли на изборе и добили повјерење народа и да би то повјерење оправдали не пред самим собом, већ и пред онима који су нам то повјерење указали, сматрамо да је програм основна нит водила, а могу га остваривати само они који су га и прихватили па се и логично намеће да тај програм могу, морају успјешно реализовати кадрови који су се борили за његово усвајање увујили, тј. чланови Савеза комуниста. Стога предлажем:

Први дио упоредних задатака:

а) Да се у свим Основним организацијама Савеза комуниста општине Будва, гдје живе партијским животом и нормално функционисају изврши тачна евиденција чланова Савеза комуниста, која ће се доставити Општинском комитету Савеза комуниста Будва, ради целокупне евиденције чланства;

б) Тамо гдје основне организације не живе и не раде партијским животом, а има чланова Савеза комуниста, евиденција ће се устројити по терито-

ријалној основи, а носиоци ових послова ће бити и надлежни територијални штабови, и то у Петровцу, Светом Стефану, Бечићима, Будви II и Будви I.

ц) Да се евидентирају поједини чланови Савеза комуниста општине Будва, који су дјеловали супротно принципима, циљевима и политици партије, Савеза комуниста а у корист других странака – партија (прихватање кандидатуре на листама кандидата или чланство у органима и тијелима других странака, те у спровођењу избора, изборним комисијама и изборним мјестима или прихватањем статуса посматрача) а нијесу усмено или писмено јавили било којој структури Савеза комуниста да им је престало чланство у Савезу комуниста, доставе Статутарној комисији СК Будва, ради предузимања статутарних одредаби и мјера.

д) Такође евидентирати чланове Савеза комуниста који из било ког разлога нису плаћали чланарину дуже од шест мјесеци и с тиме нарушили статутарне одредбе Савеза комуниста Црне Горе, утврдити њихов мотив и објашњење неплаћања чланарине и према конкретним случајевима предлагати одговарајуће статутарне мјера.

Ове евиденције морају бити прецизне и вјеродостојне.

Други дио упоредних задатака:

а) Развојем слободне демо-

Наставак с 2. стране

руководиоци поред толико питања и проблема иду на одмор.

Никола Кентера: Нелагодно је радити у оваквој атмосфери. Мислим да би било боље да се на оваквој сједници расправља о након изнијетих мишљења радио материјал.

Иво Бућин: Требало је најприје да се састане Предсједништво ОК СК, а да се чланови Изборног штаба позову на свечану сједницу и да им се ода захвалност.

Нико Радловић: Нека секретар Комитета зове Централни комитет и тражи упуства о свим овим задацима, јер овако се не може радити. О овим питањима не би требало расправљати без нових предсједника Скупштине општине и Извршног одбора.

Горан Пешовић: Ако би се на оваком састанку заузели ставови, онда Предсједништво ОК СК нема шта да расправља о овом материјалу.

Љубо Рађеновић: Као члан ИО СК и Изборног штаба збуњен сам што овако почињемо да радимо. Основно је да се реализује изборни програм, а у овом материјалу је само ишчуљан један сегмент програма – кадровска политика – и то на начин супротан програму.

Вељко Медин: Нијесам члан Комитета и несхватљиво ми је да се овако ради. Ово ради Туђман! Значи ли да сви који мисле другачије од владајуће партије треба да се иселе негде друго?

Након прилично мучне и непријатне једнопочасовне расправе, чланови Општинског комитета СК и Изборног штаба су закључили да не разматрају иницијативу секретара ОК СК о задацима Савеза комуниста у нашој општини након избора, већ да се о тим и другим значајним питањима и задацима партије на власти прво расправља на сједницама Предсједништва ОК СК и Општинског комитета Савеза комуниста.

А на крају сједнице остало је нејасно зашто је она сазвана по хитном поступку а на њој ништа није ријешено.

В.М. Станишић ■

„ЗАБОРАВЉЕНО“ ПРЕДСЈЕДНИШТВО И – НОВИНАРИ

Пошто се на основу неких дискусија могао стећи утисак да Предсједништво Општинског комитета СК није радило задњих неколико мјесеци, члан Предсједништва ОК СК Иво Бућин на крају сједнице се обратио секретару Комитета да каже колико је пута он сазивао сједнице Предсједништва, а колико се пута чланови нијесу одазвали позиву.

Неђељко Дапчевић је одговорио да он није заказивао сједнице Предсједништва, јер за то није било потребе.

Није, међутим, „заборављено“ само Предсједништво ОК СК него и новинари, који се не сјећају да су задњих неколико мјесеци обавјештавани о некој сједници или другој активности Општинског комитета СК Будва. А одржано је, између осталог, и шест заједничких сједница Комитета и Изборног штаба, по изјави секретара Комитета. И за ову сједницу Комитета и Изборног штаба новинари су сасвим случајно сазнали

ШТА И КАКО ПОСЛИЈЕ ИЗБОРА

РАДИТИ ИЛИ СМЈЕЊИВАТИ

На првој сједници Скупштине општине у новом сазиву одборници су изабрали предсједника Скупштине општине и предсједника Извршног одбора, и именovali секретара Скупштине општине. Остало што подразумева конституисање нове власти (нарочито избор чланова општинске владе) остављено је за следећу сједницу. То је било тада и схватљиво и прихватљиво, без обзира на гарантованост проласка сваког предлога Савеза комуниста (због двотрећинске већине у Скупштини општине), али не и оно што је након тога уследило. Јер, прошла је Нова година, па Божић, па још једна Нова година, а под општинским кровом – ништа ново. Новопостављени функционери су ријешили да се мало одморе или службено одсуствују, и да на миру, далеко од послова и проблема који их чекају, смишљају, ваљда, како почети. Старешине органа управе ишчекују, шта ће их задесити с новом влашћу, ко ће остати а ко отићи с функције, па почетком ове године у општинској администрацији траје прелазни период, или – нерад. (На то се, нажалост, ево неко вријеме, и навикло, јер су честе смјене власти.)

Не ваља се мијешати у посао политичарима, па ни радницима у њихова права (међу којима је и одмор), али је чудно како су нови

● Док се економски и социјални проблеми гомилају, партија на власти не жури с организовањем власти, али зато најављује уклањање некомуниста с руководећих положаја

општински челници одлучили да своје функције сложено почну – одсуством. Јер, Будва више није „туристички рај“, туристичку метрополу јужног Јадрана (како смо је хвалили) притисле су невоље заостале унутрашњости „с друге стране брда“ (чему се нијесмо надали), па више нијесмо изузетак и општина изнад свих просјека. У највећем привредном колективу најављен је губитак по завршном рачуну, више од половине запослених у општини није примило децембарске плате, реорганизацијама у привредним и ванпривредним организацијама настао је прави хаос, у припреми туристичке сезоне и рјешавању проблема снабдијевања водом нема ништа опипљиво... најкраће речено неизвјесности је много више него што је неизвјесност нове власти у неким другим (сређенијим) приликама.

Животни проблеми тако чекају нову власт, а она је, изгледа, нашла преча посла. Судећи по иницијативи секретара Општинског комитета Савеза комуниста Неђељка Дапчевића, основни задатак нове власти је да одмах изврши „страначке замјене“.

иницијатива образложена „искуством револуције“ јер се не смије дозволити да се истакну они који су били у „запећку револуције“, није прихваћена на сједници Општинског комитета СК и Изборног штаба СК, већ ће се о њој и другим задацима партије на власти прво разговарати на сједницама Предсједништва и Општинског комитета Савеза комуниста. Но, иако није прихваћена ова иницијатива је учинила своје и створила атмосферу ишчекивања великих чистки, што подсјећа на вријеме, за које смо мислили да је заувјек прошло.

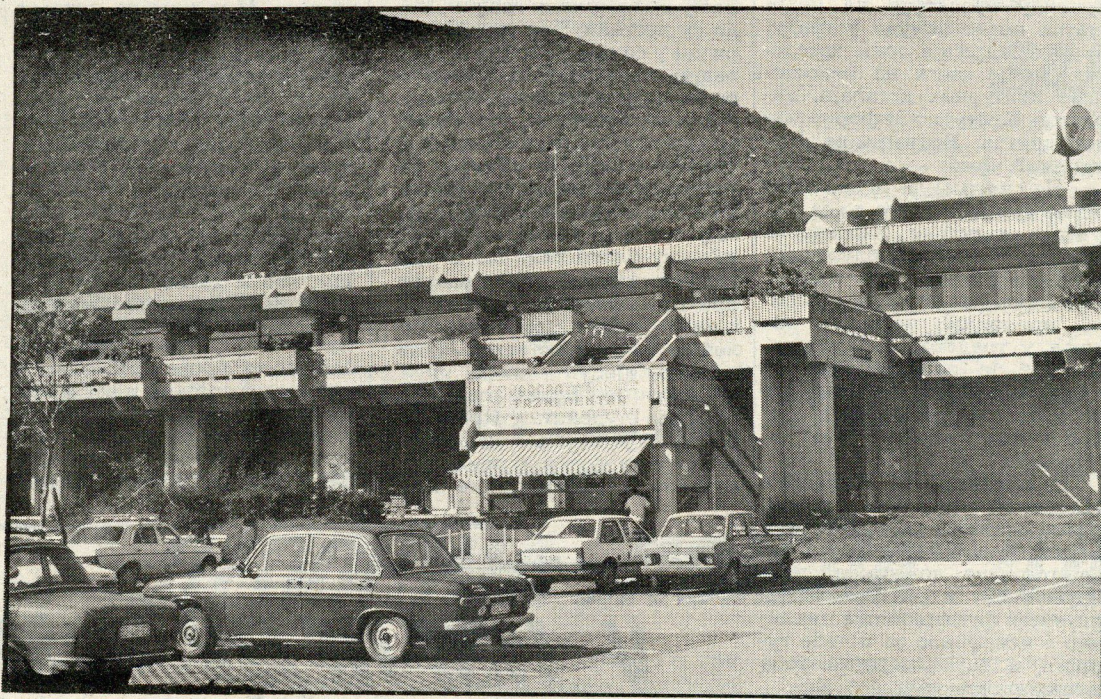
Шта ће и како ријешити органи Савеза комуниста као партије на власти у нашој општини, ускоро ће се сазнати ако поред свих животних проблема који притискају будванску општину, ријеше да прво изврше „страначке замјене“ свих на руководећим мјестима (само) због тога што нијесу чланови СК, онда је сасвим реално очекивати да се у „великој кадровској обнови“ утроши енергија потребна за друге, убијеђени смо, важније и хитније ствари.

Форсирање „чистке“ некомуниста, без обзира што то звучи прилично грубо након великих прича

о дoметима демократије на овим просторима као и демократских процеса и неминовности коeгзи-стенције политичких неистомишљеника што све више постаје тековина савременог свијета, чуди и због резултата избора у нашој општини, јер они за партију на власти нијесу нимало узнемиравали. За изборни програм Савеза комуниста у нашој општини гласлао је, подсетимо, двије трећине бирача, у општинском парламенту комунисти имају 28 од 40 мјеста (70 одсто), а та двотрећинска већина може се очекивати на свим мјестима гдје се одлучује и – спроводи програм Савеза комуниста.

Да ли при таквом односу снага треба прво почети спроводити програм који је добио огромно повјерење грађана који с пуно права (заједно с оном преосталом тећином која је гласла другачије) очекују остварење програма и рјешење друштвено-економских и других проблема, или прво уклонити неистомишљенике да би се саставила подобна и пожељна руководећа гарнитура, размислите сами. А одлучиће – партија на власти.

В. М. Станишић ■

НАКОН УРЕДБЕ РЕПУБЛИЧКЕ ВЛАДЕ

ОДЛОЖЕНА РЕОРГАНИЗАЦИЈА „БУДВАСКЕ РИВИЈЕРЕ“

● Власничко реструктурирање у друштвеним предузећима могуће само уз сагласност републичке Агенције за реструктурирање привреде.

КРАЈЕМ децембра Влада СР Црне Горе је донијела Уредбу о поступку реструктурирања друштвене својине у остале облике својине у друштвеним предузећима. Тиме су створене основне претпоставке да тај процес тече регуларно а не стихиски, и да се спријечи распродаја друштвеног капитала испод реалне цијене, односно некритичко преливање друштвене у остале облике својине. Намјера колектива за власничко реструктурирање и продају имовине заинтересованим субјектима мораће да прођу одређени поступак који ће, осим воље самог колектива, уважити и одговарајући однос државе којим се штити друштвени интерес. Све такве намје-

ре колективи ће прво пријављивати Агенцији за реструктурирање привреде. Она ће као Влада стручна институција вршити проверу оправданости реструктурирања и да ли је утврђена реална цијена имовине (тржишна, а не она која фигурира у садашњим евиденцијама) и надлежним министарствима која доносе рјешење, прослеђивати те захтјеве и своје мишљење.

Тре пројекте ће ићи прописаним поступком на основу методологије која важи у савременом свијету. Уколико се оцијени да друштвена имовина која се намјерава трансформисати у неки други облик, није реално процијенена, надлежни органи имају право да не

дају сагласност на такву одлуку, да забране поступак реструктурирања започет без пртходне сагласности, и да покрену правне мјере против одговорних у тим предузећима.

Ова Уредба је, иначе, привремена мјера којом се жели заштитити друштвени интерес до доношења закона (који се очекује крајем првог квартала ове године) којим ће ова материја бити цјеловито уређена.

Доношењем Уредбе о поступку реструктурирања друштвене у остале облике својине, одложена је трансформација ХТП „Будванска ривијера“ у шест самосталних мјешовитих предузећа која је требала да ступи на снагу од почетка ове године.

ДРУГИ КРУГ ИЗБОРА

СЛАБИЈИ ОДЗИВ

● Убједљиво највише гласова, у другом изборном кругу, као и у читавој Републици, добили Момир Булатовић, Слободан Вујачић и Хазбо Нухановић.

ИАКО је одзив бирача у другом кругу вишестраначких избора у Републици 23. децембра био слабији него двије недјеље раније, избори су успјели и изабрани су нови чланови републичког предсједништва.

Од уписаних 8.124 бирача на изборе је изашло 4.905 (60,38% у односу на 74,80% 9. децембра у првом кругу). Тадашњи кандидат, а сада већ предсједник Предсједништва СР Црне Горе Момир Булатовић је добио 4.185 гласова, а Љубиша Станковић 608. Од кандидата за чланове Предсједништва СР Црне Горе највише гласова су добили Слободан Вујачић (3.506) и Хазбо Нухановић (3.502), који су изабрани за чланове Предсједништва, док је Славо Перовић добио 746, а Божо Ковач 658 гласова.

По бирачким мјестима у нашој општини најбољи одзив бирача био је на Брајићима 95,28%, затим на Јазу 77,44%, у Петровцу 76,10%, у „Зета-филму“ 65,59%, у Бечићима 62,82%, у Буљарици 61,92%, у БИП-у 58,96%, у Светом Стефану 55,64%, у Скупштини општине 52,96%, а најслабији је био одзив бирача на бирачком мјесту Дубовица–свега 48,93%.

ПИТАЛИ СМО: ЗАШТО СУ НАМ ХОТЕЛИ ЗАКЉУЧАНИ?

● Шта кажу наши туристички радници о „зимском сну“

ОВИХ зимских дана, у дневној штампи, на радију и телевизији, када се говори о туризму, Будва се (као један од центара југословенског туризма) најчешће помиње као успавана љеотица, „уснули, беживотни град“, „туристичка метропола“ – без туриста и слично. И заиста Будва у зимским мјесецима дјелује простор сабласно и пусто. Тужно изгледају њени бијели затворени хотели, празни тргови и улице Старог града, затворене трговине, викендице и станови. Утоњу у свој дути зимски сан, овај град без душе и друштвеног живота, из године у годину постаје једно огромно викенд насеље, једна велика сезонска спаваоница. Годинама нас људи који воде будвански туризам убјеђују да се такозвани зимски туризам не исплати, како доноси само губитке и слично. Таман да им повјерујемо да ту близу нису и Херцег-Нови, Тиват, Котор, Опатија, Приквеница..... чији хотели итекако раде.

Секретар Туристичког савеза Херцег-Новог Антон Крсто-вић у вези с овим „теоријом“ о штети каже: људи из ХТП „Бока“ су провјеравали штету и установили да је она мања за 40-50 одсто ако се ради него ако се не ради. А људе треба плаћати, радили или не. Тако тренутно у овом граду раде у склопу ХТП „Бока“ пет хотела: „Плажа“, „Игало“, „Тамарис“, „Центар“ и хотел „Парк“. Затим ради и Институт „Др Симо Милошевић“, хотел „Центар Игало“, „Металурги“, па чак и мотел „Виноград“. И наравно, сви су пуни. Ни цијене нису млае: полупансион у хотелу Плажа износи 380 динара а у осталим хотелима 320. Све ово прати и богата понуда обједињена већ традиционалним празником мимозе, ликовне изложбе, књижевни сусрети, спортски турнири и многе туристичке манифестације.

Шта је с будванском ривијером која има, ипак, најбоље природне предуслове и за туризам зими? Шта о томе мисле „учесници“ будванске туристичке привред, иако не раде неосредно у хотелијерству?

Тако је секретар Туристичког савеза Будве, Богољуб Рађеновић био категоричан: ово подручје може и мора коначно почети да прима госте од јануара до децембра. Мислим да је Будва једина општина на читавом Јадрану која живи искључиво од туризма, а да за

ЦИКЛИЧНИ ЖИВОТ БУДВЕ

туризам није учинила ништа више од – добар дан, добро дошли, и довиђења, дођите нам опет.

Знамо да је далеко теже развијати зимски туризам. Љети нас спашава топло сунце и море, зими требају добри програми. Морају се стварати услови за активан одмор, здравствени туризам са спортским, културним и другим активностима, што ми немамо. Туристички савез подржава фестивал Град театар и његов значај у промоцији Будве, али уз извесне замјерке. Наиме, „Град театар“ морао би свој програм прилагодити нашем госту, посебно иностраном и изводити га на читавом подручју ове ривијере, до Петровца. Програм Града театра мора се продужити на све сезоне. Не прихватамо нипошто његову активност од 1. јула до 25. августа, када је његов претрпани дневни програм најмање и потребан.

Иначе и Рађеновић и Гојко Митровић из Туристичког савеза, посебно наглашавају да одлуку о томе да ли ћемо имати госте зими или не, не би требало препустити само угости-тељима, односно хотелијерима, већ треба укључити и приватни сектор, агенције. Туристички савез, општинске органе на заједнички договор о томе.

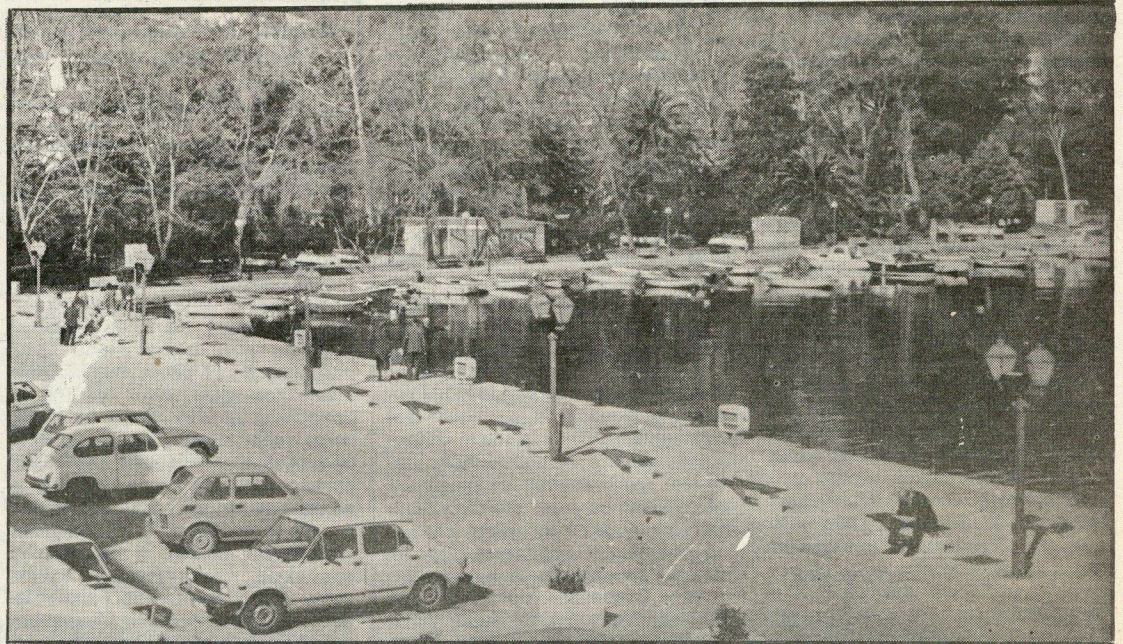
Како хотелијери углавном кривицу пребацују на недостатак праве понуде у граду, других садржаја осим хотелских, прије свега на непостојање културних догађаја, директор Културно-информативног центра, Бранислава Лијешјевић каже:

– Не сматрам да је ове зиме стање другачије него до сада.

Исте културне активности које смо у овом периоду имали и раније имамо и ове године. То су ликовне изложбе, трибине, промоције, најновија издања у градској библиотеци. Питање је само колико су наши сутрађани спремни да пормете свој „заслужени“ одмор и узму учешћа у овим догађајима.

Предсједник СО, Мирослав Ивановић сматра да је цјелокупна организација живота у Будви постављена тако да све од трговине до комуналних, друштвених и културних дјелатности функционише циклично – искључиво за потребе њених становника.

Мислим да је кључ ефикаснијег туризма као једине привредне гране, не у организацији

РИВА БЕЗ ТУРИСТА

зимског туризма, него у побољшању квалитета понуде и ефикаснијег пословања у главној туристичкој сезони. Од тога, да ли ће Будва имати госте зими, значајније је питање како овом граду вратити изгубљену духовност, цивилизовани европски начин живота. Наиме, они елементи који су Будву 60-тих година, готово три пута мању ипак чинили градом, као да су нестали. Чак је и аматеризам у сфери културе, који је овдје познат још од почетка овога вијека, потпуно нестало.

Једине културне институције је данас у граду су биоскоп и библиотека. То је премало на крају двадесетог вијека. Поставља се питање, да ли смо уопште спремни да издвајамо за културу онако како смо то до сада чинили, не водећи рачуна при том колико ће недостатак континуираног културног и духовног живота оставити трага на нашу дјецу.

Данас је Будва град са најмање студената у Црној Гори, а ако је тако већ деценијама, није ни чудо што природне, духовне и амбијенталне ври-

једности овог поднебља не можемо валоризовати онако како овај град заслужује.

Руководилац пословнице ЈАТ-а, Милан Вучковић истиче да зимска сезона у Будви иначе постоји, али се већ годинама сви они који су плаћени да руководе будванским хотелима и будванским туризмом, свим силама труде да је униште. И у томе су коначно успјели. Туристима треба спријечити да долазе и зими, а то се најјефикасније постиже ако се хотели затворе. Очито, каже руководилац ЈАТ-а, за већину оних који раде у „друштвеном“ туризму, овај посао је постао нужно зло, па зашто би радили ако не морају. Сада се надамо каже он, да логика здраве економије коначно захвати и туризам, као и да ће ова да буде последња – успавана зима Будве.

Шта на бројне прозивке и критике, о раду на шест мјесеци а плати на дванаест, мисле у „Будванској ривијери“ углавном говоре њихово и замандљени хотели. Драган Мико-

вић из „Монтенегроекспреса“ каже:

– Будва је веома атрактивно туристичко подручје, како љети тако и зими, са изузетно повољним природним условима, а постоји и велики број грађана спремних да те благодети и уживају. Херцег Нови на пример нема боље предуслове у односу на Будву, али има бољу организованост. То значи да су ипак у питању кадрови и лоша организација код нас. Сматрам, истиче Миковић, да ће повећана иницијатива посредством и приватних субјеката, притисак све веће тлажње на тржишту, затим промјена структуре валсништва, знатно измијенити ову слику.

Садашњиом организацијом доћи ћемо лако до закључака да нам се не исплати радити ни лети. Звона на узбуну звоне – у туризму се нешто хитно мора мијењати. Зимски (не) рад је само манифестациона појава неких проблема који већ дуже вријеме прате туристичку привреду Будве.

Бранка ПЛАМЕНАЦ

„БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“

У ИЗГЛЕДУ – МРШАВА СЕЗОНА

ПОЧЕТАК овогодишње туристичке сезоне прате бројне неизвесности, а тренутни резултати продаје забриљавају, па је оправдана бојазан да ће резултати туристичке жетве бити лоши.

Потврђују то и ријечи директора продаје „Будванске ривијере“ Бранка Бојковића, који каже да су најновији резултати, не само за Југославију, већ за цио Медитеран поражавајући. На све то највише је утицао рат у заливу, па је практично каже Бојковић, продаја обустављена, а значајно на све то утиче и ситуација у Југославији.

Из последњих контаката може се закључити да је стање на енглеском тржишту веома лоше, а интересантно је да је за подручје Црне Горе потпуно стопирана продаја приватног смјештаја. Све је то углавном резултат прошло-

годишње ситуације у Старом граду и огромних жалби „Југотурских“ гостију. Наравно ту је и проблем њихове интерне економије и девалвације која износи 10,5%, као и повећање каматне стопе на хипотекарне кредите. Може се рећи да је ипак продато тек око 35 одсто понуђених капацитета, а слично је и на њемачком тржишту. На питање, шта је са земљама Бенелукса и источно-европским земљама, Бојковић каже да је учињено оно што је било у њиховој могућности. Треба се надати да ће продаја на источном тржишту бити боља за 200 до 300 кревета.

Да ли се могло учинити више агресивнијом туристичком пропагандом питали смо Бојковића?

– Издвајање за рекламу и пропаганду на подручју Црногорског приморја и начин на који се то чини је толико

заостао да то нема везе са туризмом. Врло често смо у ситуацији да кажемо, Будва метропола малтене европског туризма, а нијесмо свјесни да сваки други Словенац или сваки други Аустријанац не зна ни гдје је та Будва. Према томе то што ми радимо у пропаганди туризма је страховито лоше и мислим да би Туристички савез општине морао да уради нови приступ том послу. Јер, ако се сви не ангажујемо у сабирању и пласирању средстава онда су последице веома лоше.

Колико год прогнозе биле незахвалне, Бојковић каже на основу бројних показатеља да ће бити остварено 10 одсто мање ноћења него лани. Но ипак, каже он, и поред песимизма који је оправдан, учинићемо све да се што је могуће боље обаве припреме за сезону.

Р. ПАВИЋЕВИЋ

ИЗ „МОНТЕНЕГРОТУРИСТА“

КВОРУМ ОДЛАЖЕ РЕОРГАНИЗАЦИЈУ

СЈЕДНИЦА Радничког савјета СХТП „Монтенегротурист“ заказана за 21. јануара, није одржана јер се није окупло потребан број чланова Савјета, па је тако одложено доношење значајних одлука о реорганизацији овог колектива. Раднички савјет је, наиме, требао да донесе одлуку о покретању поступка за организовање у складу са Законом о предузећима и реструктурирању у складу са Законом о друштвеном капиталу, затим одлука о разграничењу имовинско-правних односа и рутних права и обавеза у предузећу, као и одлуку о привременом финансирању СХТП „Монтенегротурист“ за прво тромјесечје.

Сједница је поново заказана, па ако се одржи и чланови Радничког савјета прихвате предлог за покретање поступка реорганизације, директор Предузећа ће у року од 40 дана доставити предлог организације и реструктурирања сложеног и удружених предузећа и програм мјера и активности. Читав поступак би требао да се заврши до 30. јуна ове године.

САВЈЕТОВАЊЕ О РЕФОРМИ СИНДИКАТА

ЗА ВЕЋУ ПРОИЗВОДЊУ И – ЗАРАДЕ

АКТУЕЛНИ токови реформе синдиката и наредне активности на циљу синдикалног организовања биле су основне теме савјетовања црногорског синдикат а одржаног 17. јануара у Будви.

У протеклом периоду црногорски синдикат, како је речено, бавио се животним питањима радника. То се прије свега односи на материјалну и социјалну сигурност, цијену рада, право на рад. Но и поред свих настојања синдиката да се промијени доста непољни статус радника, нијесу постигнути значајнији помаци. Материјални положај радника се сваки даном погоршава и све је тежи, као што је то и прив-

редна ситуација у републици. О томе говори и дио саопштених података: а индустријска производња је у односу на прошлу годину опала за 16,6 одсто, а губици су све већи. Њих је исказало 210 правних лица или сваки пети привредни субјект. Општа карактеристика привреде је неликвидност, просјечни лични доходак за 10 мјесеци прошле године износи 2.929, док је у октобру износио 4.282 динара. Ако 100 колектива у Црној Гори са преко 80.000 радника касни са исплатама личних доходака по неколико мјесеци, а има и оних који читаве године нијесу примали личне дохотке. Уз то, 53.991 незапослени чека посао, а 14.364

радника су проглашени технолошким вишком...

Садашње тешко вријеме за синдикат је бити или не бити. Зато је потребна цјелокупна активност у синдикату Црне Горе, а поготово у срединама и колективима гдје се бије битка за материјални и социјални положај радника. Зато је задатак синдиката да се бори заједно са радницима за производњу, за ред и рад, али и за поштене зараде.

Осуђени су они који не желе да производе и раде, којима више одговара нерад, јавашлук и безаконе а речено је да треба заштитити раднике, стручне кадрове.

Р. ПАВИЋЕВИЋ

„МОНТЕНЕГРОТУРИСТ“

СТАРТОВАО „МОНТИТАЛИ“

ОТВАРАЊЕМ сталне продајне изложбе двадесет италијанских произвођача опреме за потребе угоститељства, туризма и пољопривреде, у понедељак 31. јануара свечано ће почети са радом новоосновано мјешовито предузеће „Монтитали“ са сједиштем у Будви, настало удруживањем капитала „Монтенегротуриста“ и италијанске фирме „Алфа-експорт“ из Тревиза.

Циљ оснивања овог предузећа је по ријечима в.д. директора **Антон Маркића** обављање међународне трговине и друге трговне и услужне дјелатности, промоција и сарадња југословенских и талијанских

фирми као и инвестирање у изградњу производних и услужних објеката.

Један од задатака овог предузећа биће рад на бољем искоришћавању постојећих капацитета, повећању асортимана и квалитета роба, чиме ће се квалитет туризма подићи на већи степен, а тиме туристичка понуда учинити богатијом.

Понудом страног партнера, каже Маркић, купци неће морати путовати у иностранство, већ ће робу моћи купити по повољним условима у нашем предузећу. Ријећ је каже он, о самосталном предузећу, с тим што ће домаћи и страни партнер дијелити добит сходно

уложеним средствима („Монтенегротурист“ је уложио 60, а инострани партнер 40%).

У овом предузећу планирају да већ до почетка туристичке сезоне отворе неколико специјализованих објеката у којима ће се наћи производи и роба врхунског квалитета, а покушаће да истрају на реализацији принципа препознатљивости тих објеката, јер ће асортиман и квалитет бити стандардизовани. Резултати ће, каже Маркић бити мотив за даље предузетништво, а биће слијеђени афинитети које указује тржиште и који се преко њега верификују.

Р. ПАВИЋЕВИЋ

НОВИНЕ ЗА ОБВЕЗНИКЕ

ПОРЕЗ НА ПРИХОДЕ

НОВОМ одлуком републичке владе, донесене у складу са Законом о порезима грађана, сви грађани у Црној Гори чија је зарада, односно приход у прошлој години износио изнад 130.000 динара дужни су да поднесу пореску пријаву најдаље до 31. јануара, а порез ће им се утврдити најкасније до краја фебруара. Изузетак су занатлије и остали обвезници из области самосталне дјелатности, који ће пријаву поднијети у року од 15 дана након што им се утврди порез по стварној дјелатности, када ће се утврдити и стварни износ њиховог личног дохотка.

Овом порезу, по ријечима **Вукашина Марковића**, директора општинске управе прихода подлијежу сви грађани, је р овај порез има социјално класну функцију – обухвата само приходе веће од „нормалног“. То се међутим, не односи и на приходе остварене по основу проналазаштва, иноваторства и још четрдесет углавном креативних послова. Наравно, пореским службама треба да се достави посебан доказ да су приходи по том основу остварени.

Доказе на основу којих ће порески органи донијети одговарајуће одлуке треба да поднесу и сви обвезници који имају права на разне олакшице. У породици гдје су два или више чланова остварила приход изнад 130.000 смањење пореске обавезе по основу издржаваног члана признаје се само за једног обвезника.

Олакшице су предвиђене и за поклоне, завјештања и разна друга давања из области социјалне и дјечије заштите, науке, образовања и културе.

Р. ПАВИЋЕВИЋ

САЗНАЛИ СМО...

ПРВА СТАМБЕНА ЗАДРУГА

ВИЈЕЋЕ самосталних синдиката Црне Горе, основало је своју стамбену задругу, која ће градити станове за потребе радника Црне Горе по до сада најповољнијим условима.

– Наш Синдикат са стамбеном задругом „Елмос“ градио је станове по цијени између 850 и 999 марака за квадратни метар. Сада ће та цијена бити нижа за 20 досто, јер нећемо морати плаћати провизију, директно ћемо утоварити изградњу станова између нас и извођача. Прва синдикална стамбена задруга почеће са радом ових дана у нашој општини. Ово значи и разлаз са „Елмосом“, рекао нам је **Војо лаковић**, председник ОБСС Будве.

Станове преко Синдиката не могу куповати викендаши, власници вила и они који већ посједују станове у друштвеној или приватној својини.

С.П.

СЛИКОМ И РИЈЕЧУ

ДЕПОНИЈА „ПОЈЕЛА“ ПЛАЖУ

НЕКАД је овдје била плажа, онда је „неко“ овдје планирао велику марину, а остала је само депонија отпадног материјала, – тужна успомена на свемоћ мозгова и „богова“ обнове у нашој општини. Није се тада водило много рачуна да ли је марина најбоље рјешење због кога треба жртвовати неколико стотина метара (дужних) плаже, да ли за то има основа у урбанистичком плану, да ли за то има средстава. Било је само важно имати идеју и моћ, друге аргументе није нико тражио. Идеја о марини и чекање реализације „грандиозног“ пројекта добро су дошли онима који тих дана и мјесеци нијесу знали шта ће с отпадним материјалом, па су камиони пуни бетона, камења, шута и осталог отпадног материјала (посебно из Старог града) почели затрпавати пијесак и „припремати“ терен за марину из снова. Таласи су отпад ширили по морском дну и уништавали подводни сви-

јет, али је све то била мала брига за оне који су ту зацртали марину.

Обнова се приводила крају, „процуреле“ су информације да није све баш чисто око обнове Старог града, да има одступања од урбанистичког пројекта, да је марина „дивља“, да је било злоупотребе средстава солидарности, да је велика штета што је због нереалног планирања марине упропаштен дио плаже... Но, „креатори“ обнове су и за то имали одговор по принципу да ништа није тако црно да се не би могло приказати другачије. Зато Телевизија Титорад тада „на лицу мјеста“ слика тадашњег директора РО „Стари град“ који одбацује критике и „убјеђује“ јавност да је то заправо пун погодак јер је добро припремљен терен за будућу марину која ће се сигурно градити. Рече још и да је добро „зарађено“ што је расут отпадни материјал, јер би да то није урађено требало

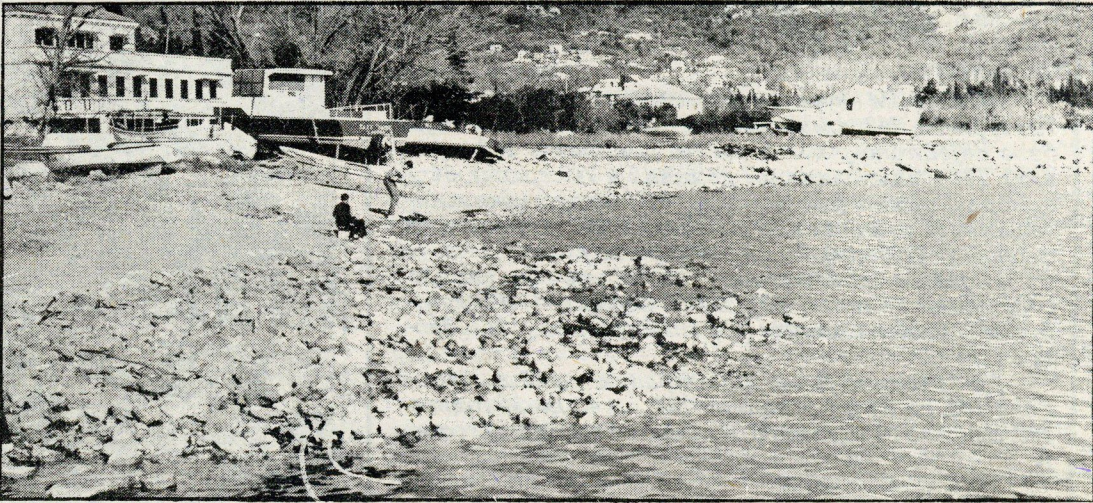
плаћати и материјал и превоз, и расипање материјала. Тако су „сликом и тоном“ свемоћне телевизије одбачене критике због уништавања плаже и морског дна и због „жутог мора“ које су правили таласи од насутог материјала. (То је посебно годило РО „Стари град“ која није заборавила да непосредно последице тог прилога и поводом свечан-

ог отварања Старог града том новинару да захвалницу за допринос обнови.)

Вријеме чини своје, нови дан доноси нове задатке и проблеме па је и тако „легла ствар“ око несуђене марине. Остало је руголо на „ривијери бисерних плажа“ и то више никоме не смета. Или се чека да се још мало слегне и тако очврсну те-

мељи и подлога за марину из снова, или постоје неки „тајни адути“, или... Уосталом, поред толико километара пјешчане плаже на нашој ривијери, можемо „отписати“ тих стотинак метара, што не би противречило нашој (не)бризи за природна богатства као туристичке факторе.

В. М. Станишић ■

АНКЕТА ТУРИСТИЧКОГ САВЕЗА

ТУРИСТИЧКИ савез општине је прошле године током јуна, јула, августа и септембра, спровео анкету међу домаћим и иностраним туристима који су љетовали на нашој ривијери. Ова анкета се спроводи већ девет година и због тога што обухвата разноврсну структуру гостију, представља прилично реалну оцјену наше туристичке понуде.

Оцјене које су дали анкетирани гости сличне су прошлогодњим на нивоу општине (просјечна оцјена је иста – 3,3), а незнатно се разликују по мјестима и по појединим питањима у анкети.

Туристичку понуду Будванске ривијере у прошлој сезони карактерисало је низ нових садржаја. чему је знатно допринио развој и ширење приватне иницијативе, али је уочено и доста недостатака: несташица воде, пребукираност, неодговарајући приватни смјештај, неред и бука у Старом граду, неопштовање одлука о јавном реду и миру, слабија хигијена на јавним површинама...

У Туристичком савезу посебно наглашавају проблем чистоће (елементарни чинилац туристичке понуде), јер она изван угоститељских објеката и на плажама не задовољава. Еколошка свијест у свијету је порасла, еколошки мотив је све више одређујући за туристе, и томе морамо посветити много више пажње него што је досад био случај.

Сводећи резултате анкете, у Туристичком савезу су процијенили да је савремени туриста еколошки свјетан, култивисан критичар, свјестан цијене и услуга. Он тражи лаку храну и природне производе, више културе, више екологије, а мање алкохола. С обзиром на структуру гостију у туристичкој понуди би требало да буде више спорта и рекреације (ходање, бициклизам, јахање, посматрање природе, али и једриличарство, подводни риболов...) С обзиром да велики број анкетираних долази на одмор сопственим аутомобилом, обрађивач анкете предлаже, пошто је аутомобил велики загађивач околине, да би било добро привилеговати госте који не долазе својим аутомобилом, тиме што би се организовао бесплатно јавни превоз, стимулисао бициклизам, и што више активирао поморски саобраћај гдје год је то могуће.

Анкетирани гости су по појединим питањима дали следеће средње оцјене за читаву општину: **чистоћа и уредност мјеста 3,6, смјештај 3,5, квалитет особља у објекту у којем су боравили, услуга у угоститељским објектима и услуге турист-бироа и путничких агенција 3,4, исхрана и уређеност и опремљеност плаже 3,3, услуге трговине, чистоћа плаже и програм и организација забавног живота у мјесту 3,2, а за програм и организацију излета 3,1.**

Више од половине анкетираних (55%) жели да поново љетује на Будванској ривијери, 15% не жели, а 30% не жели јер воли промјену.

КАКО ЈЕ БИЛО 1989.

СРЕДЊА оцјена за општину у анкети Туристичког савеза била је 3,3, а по појединим питањима следеће: смјештај 3,5, квалитет особља у објекту у коме су боравили 3,6, исхрана 3,2, услуга у угоститељским објектима 3,3, услуге трговине 3,4, чистоћа и уредност мјеста 3,7, чистоћа плаже 3,2, уређеност и опремљеност плаже 3,2, програм и организација забавног живота 3,3, програм и организација излета 3,3, услуге турист-бироа и путничких агенција 3,4. На питање да ли желе да поново љетују на Будванској ривијери 59% анкетираних је одговорило

позитивно, 32% не жели поново доћи јер жели промјену мјеста за одмор, а 9% не жели да поново љетује на нашој ривијери.

У односу на 1989. годину 1990. године „пале“ су просјечне оцјене за квалитет особља у објекту у коме су боравили анкетирани гости, за услуге трговине и за програм и организацију излета (за 0,2), за чистоћу и уредност мјеста и за програм и организацију забавног живота (0,1), а „пореселе“ за исхрану, услугу у угоститељским објектима и уређеност и опремљеност плажа (за 0,1). Осале просјечне оцјене су исте.

АНКЕТИРАНИ

АНКЕТОМ Туристичког савеза обухваћено је 700 туриста, 342 домаћа и 358 страних. Од тога 186 је било смјештено у хотелима (56 домаћих и 130 страних), 141 у камповима (67 домаћих и 74 страна), 54 у одмаралиштима (све домаћи), 41 у туристичким насељима (12 домаћих и 29 страних), и 278 у приватном смјештају (169 домаћих и 109 страних).

Највише анкетираних на одмор је дошло сопственим колима (303), затим авионом (199), аутобусом (74), жељезницом (60) комбиновано (36) и бродом (29).

До 24 године је 145 анкетираних, од 25 до 34 године 195, од 35 до 44 године 184, од 45 до 54 године 102, од 55 до 64 године 55, а преко 65 година 19 гостију.

КАКО СУ НАС

БУДВА – ПЛУС ЗА ЧИСТОЋУ

НА подручју Будве анкетирано је 198 гостију, 98 домаћих и 100 иностраних.

По оцјени домаћих гостију у Будви је најбоља чистоћа и уредност мјеста (оцјена 4,0), а најслабије су оцјењени исхрана, услуге у угоститељским објектима, програмима и организација излета и услуге турист-бироа путничких агенција (3,3). Између те двије оцјене „нашли“ су се одговори на остала питања и просјечне оцјене. Тако су домаћи гости за уређеност и опремљеност плаже дали оцјену 3,8 за организацију забавног живота и услуге трговине 3,7, за чистоћу плаже и особље у објекту у којем су боравили 3,6, а за смјештај 3,5. Просјечна оцјена коју су домаћи гости дали за Будву је 3,5. Од анкетираних 64% је изразило жељу да поново љетује у Будви, 25% не жели поново доћи јер воли промјену, а 11% је изјавило да не жели поново љетовати у Будви. Већина анкетираних домаћих гостију у Будви била је смјештена приватно. Срдња оцјена (3,5) је виша него прошле године када је била 3,1.

Анкетирани су дали и више примједби од којих је обрађивач анкете издвојио неколике. Правник, смјештен у одмаралишту БИП-а каже да **није добро што у Будви постоји само једна банка** (Основна будванска банка) **која има монопол у граду и наплаћује велику провизију (3%),** и што бензинске пумпе не примају чекове. Гости траже бољу услугу у реторанима, разноврснију храну, више чистоће и чешће мијењање постелине у приватном смјештају, а један хотелски гост је био конкретан: **„Хитно рјешити воду. То је срамота за Будву“.**

Страни туристи анкетирани у Будви били су мало мање дарежљивији од домаћих и дали су просјечну оцјену 3,4. Странци су најбоље оцјенили уређеност и опремљеност плаже (3,8), затим чистоћу и уредност мјеста (3,7), квалитет особља у објекту у коме бораве (3,6), смјештај и услуге турист-бироа и путничких агенција (3,5), организацију забавног живота и програм и организацију излета (3,4), услугу у угоститељским објектима (3,3),

чистоћу плаже (3,2), а најслабије услуге трговине (3,1). За разлику од домаћих, мање од половине анкетираних страних туриста у Будви је изразило жељу да овдје поново љетује (43%), 19% неће поново доћи, а 38% неће поново доћи јер жели промјену мјеста за одмор.

Гост из Енглеске, смјештен у „Словенској плажи“, је примјетио да је потребно више информација о локалним аутобусима, да треба чешће уклањати отпатке с простора уз плажу, и да је потребно свјетло у тунелу између Словенске плаже и Бечића. А примједбе наставника из Њемачке који је био смјештен приватно су следеће: о кулинарству и јелу се мора још пуно учити, санитарни уређаји су катастрофални, за двије марке боравишних так-

се могле би градске површине боље изгледати, на улицама је страшна гужва и хаос, а паркирана кола блокирају улице и кретање грађана. Било је доста примједби на несташицу воде, а неколико гостију је указало на дотрајалост опреме у апартаманима у „Словенској плажи“.

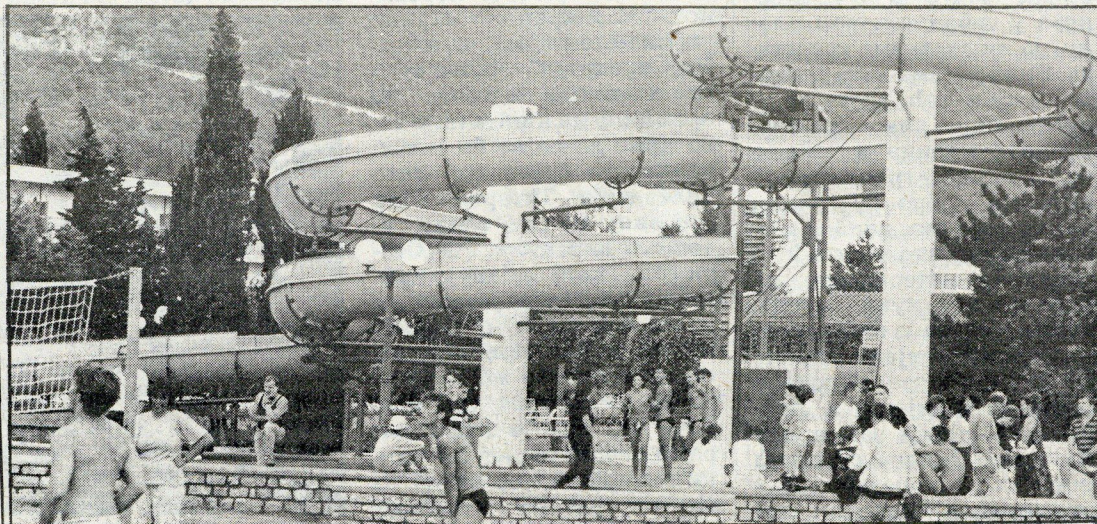
БЕЧИЋИ – ЛОША ЗАБАВА

У БЕЧИЋИМА је анкетирано 90 домаћих и 60 иностраних туриста.

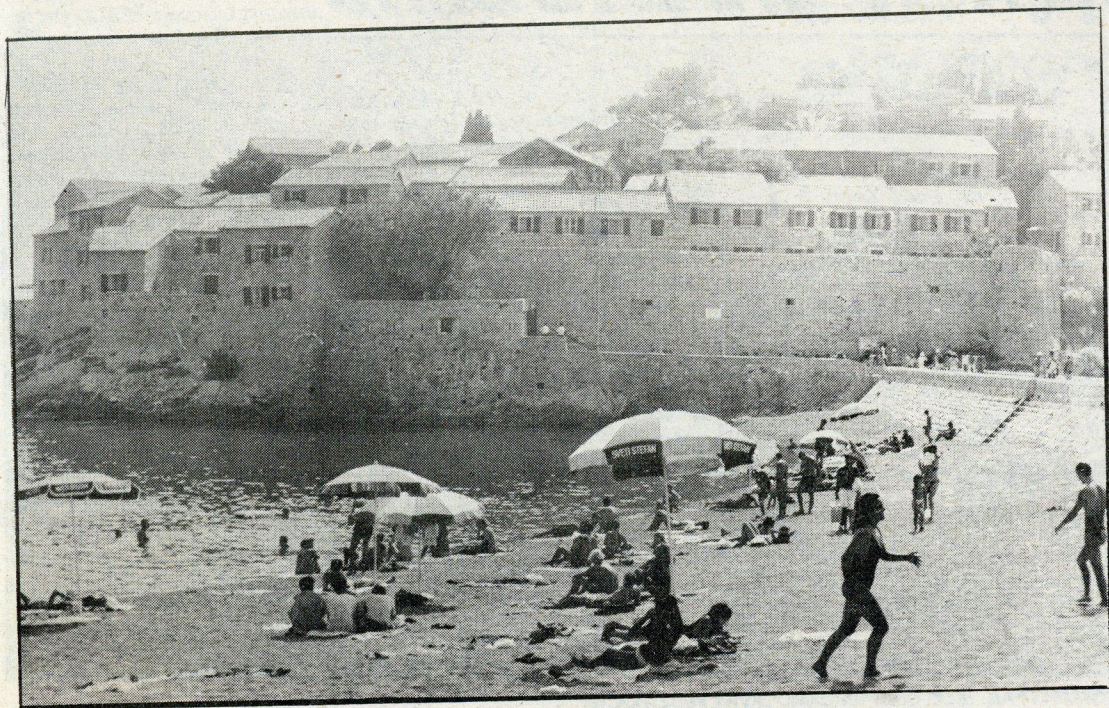
Домаћи гости су у Бечићима најбоље оцјенили чистоћу и уредност мјеста (3,8), затим уређеност и опремљеност плаже (3,7), услугу у угоститељским објектима (3,5), чистоћу плаже (3,4), услуге турист-бироа и путничких агенција (3,3). Слабије су оцјењени услуга у трговини, и програм и организацију излета (3,0), а убједљиво најслабије организација забавног живота у мјесту (2,6). Од анкетираних 53% је изјавило да жели поново доћи, 20% да неће доћи, а 27% да неће поново доћи јер жели промјену мјеста. Лошу оцјену за забаву илуструје и примједба једног студента који је био смјештен у кампу: **ноћни живот је монотон и већ годинама се ништа није промијенило, а и домаћини нијесу најљубазнији.** Просјечна оцјена је 3,2.

Страни туристи у Бечићима су били издашнији и њихова средња оцјена је 3,5. Они су

најбоље оцјенили смјештај (4,1), а затим услугу у угоститељским објектима (3,7), квалитет особља у објекту у којем бораве, чистоћу и уредност мјеста и услуге турист-бироа и путничких агенција (3,6), исхрану и уређеност и опремљеност плажа (3,5), чистоћу плаже и организацију забавног живота у мјесту (3,4), а најслабије услуге у трговини и програм и организацију излета (3,1). Нешто преко половине странаца је пожељело да поново дође на љетовање у Бечиће (53%), 32% не би дошло поново јер жели промјену, а 15% не би поново дошло да овдје проведе љетњи одмор. Страни гости у Бечићима су мање задовољни него прошле године, а ниже су и све оцјене осим смјештаја. (Више од половине анкетираних било је смјештено у хотелима.) Највише примједби гостију је због несташице воде, а једна гошћа из Скандинавије је примјетила: **вода је највећи проблем, не знам како да се иштуширам.**

ГОСТИ ОЦИЈЕНИЛИ

СВЕТИ СТЕФАН—ЧИСТО, АЛИ...

У СВЕТОМ СТЕФАНУ је анкетирано 90 домаћих и 60 иностраних туриста.

Домаћи гости су туристичку понуду Светог Стефана оцијенили просјечном оцјеном 3,2. Туристи су били најзадовољнији чистоћом и уредношћу мјеста (оцјена 3,9), затим исхраном (3,6), квалитетом особља у објекту у коме су боравили, услугом у угоститељским мјестима и уређеношћу и опремљеношћу плаже (3,4), чистоћом плаже и услугама турист-бироа и путничких агенција (3,3), услугама трговине (3,1), смјештајем (3,0), док су слабије оцјењени забавни живот (2,9) и програм и организација излета (2,4). Већина анкетираних била је смјештена приватно, а 59% је изразило жељу да овдје поново лети. Неће поново доћи

17%, а 24% неће јер жели промјену мјеста. Редовна примједба гостију је на несташицу воде, а доста их је на рачун смјештаја („Опремљеност приватног смјештаја—катастрофа. Чистоћа приватног смјештаја—катастрофа. Однос према госту у приватном смјештају—катастрофа.”) и забаве („Мјесто је мртво. Нема забаве. Највише тишине има тамо гдје није потребно, а у соби и око куће је велика галама. Домаћине као да није брига за госте. Хигијена у кући лоша” примијетила је једна правница која је била смјештена приватно.)

Инострани туристи су били строжији критичари од домаћих у Светом Стефану—средња оцјена је 3,1. За разлику од домаћих страни су најза-

довољнији смјештајем (оцјена 3,6). За квалитет особља у објекту у коме су боравили и за услуге турист-бироа и путничких агенција дали су оцјену 3,5, за уређеност и опремљеност плажа 3,4, за исхрану, услуге у угоститељским објектима, чистоћу плаже и програм и организацију излета 3,2, а најслабије су оцијенили чистоћу и уредност мјеста (2,8), услуге у трговини и организација забавног живота (2,7). Само нешто више од трећине анкетираних је изјавило да жели поноволетовати на Светом Стефану (37%), оних који не желе је 19%, а 44% жели промјену мјеста за одмор. И страни су имали примједби на несташицу воде, а неколико и на недостатак пијаве, због чега се за воће мора ићи у Будву или Петровац.

ПЕТРОВАЦ—МЈЕСТО ЧИСТО, АЛИ НЕ И ПЛАЖА

У ПЕТРОВЦУ је анкетирано 80 домаћих и 122 иностраних туриста.

Домаћи гости у Петровцу су најбоље оцијенили услуге трговине и чистоћу и уредност мјеста (3,7), затим организацију забавног живота (3,6), смјештај, исхрану и услугу у угости-

тељским објектима (3,4), услугом турист-бироа и путничких агенција (3,2), квалитетом особља у објекту у коме су боравили и чистоћу плаже (3,1), програм и организацију излета (2,9), а најслабије уређеност и опремљеност плаже (2,4). Средња оцјена је 3,2 а 74%

анкетираних се изјаснило да ће поново доћи на летованје у Петровац, док 6% неће, а 20% неће јер жели промјену. Између примједби гостију издвојено је мишљење госта који сматра да би радње требало бити боље снабђевене, да се стакло (чаше и флаше) не би

НАЈ, НАЈ

НАЈВИШЕ просјечне оцјене по мјестима дали су страни туристи у Бечићима за смјештај (4,1), а затим домаћи у Будви и страни у Петровцу за чистоћу и уредност мјеста (4,0).

Најниже просјечне оцјене по мјестима (2,4) дали су домаћи гости у Петровцу за уређеност и опремљеност плаже и у Светом Стефану за организацију забавног живота. Само су за нијансу више оцјене (2,5) које су дали страни туристи у Петровцу за чистоћу и за уређеност и опремљеност плаже.

Највеће разлике у просјечним оцјенама између домаћих и иностраних туриста у истом мјесту и на истим питањима је у Бечићима гдје су домаћи оцијенили смјештај са 3,1 а страни са 4,1. Затим у Светом Стефану гдје су се домаћи и страни раздвојили око чистоће: домаћи су дали оцјену 3,9 а странци 2,8, и у Петровцу гдје су домаћи квалитет особља у објекту у коме су боравили оцијенили са 3,1 а странци са 3,9.

Најмање разлике у истим мјестима између домаћих и страних туриста било је у Будви гдје су домаћи и страни дали исте просјечне оцјене за смјештај, квалитет особља у објекту у коме су боравили, услугу у угоститељским објектима и за уређеност и опремљеност плаже. Домаћи и странци су се сложили у оцјенама једино још у Светом Стефану гдје су дали исту просјечну оцјену за уређеност и опремљеност плаже.

Највећа разлика у одговорима на поједина питања је око уређености и опремљености плажа. Најнезадовољнији су туристи у Петровцу (домаћи 2,4, странци 2,5) а најзадовољнији у Будви (оцјена 3,8). Различите су и оцјене о забавном животу: домаћи у Светом Стефану су дали просјечну оцјену 2,4, а домаћи у Будви 3,7. И с организацијом и програмом излета гости су различито задовољни: домаћи у Бечићима су дали оцјену 2,6 а странци у Петровцу 3,9.

Највише оцјене за смјештај дали су анкетирани страни гости у Бечићима и Петровцу, а најниже домаћи у Бечићима и Светом Стефану.

Квалитет особља у објекту у коме су боравили најбоље су оцијенили странци у Петровцу, а најслабије домаћи у Бечићима и Петровцу.

Исхраном су били најзадовољнији странци у Петровцу и домаћи у Светом Стефану, а најнезадовољнији странци у Будви и домаћи у Бечићима.

Услуге у угоститељским објектима најзадовољнији су били страни туристи у Петровцу и Бечићима, а најнезадовољнији страни туристи у Светом Стефану, и домаћи и странци у Будви.

Услуге трговине најбоље су оцијенили домаћи гости у Будви и Петровцу, а најслабије странци у Светом Стефану и домаћи у Бечићима.

Странци у Петровцу и домаћи у Будви су дали највише оцјене за чистоћу и у редност мјеста, а најниже странци у Светом Стефану.

Чистоћу плаже најбоље су оцијенили домаћи туристи у Будви и домаћи и страни у Бечићима, а најслабије домаћи и страни у Петровцу.

Уређеношћу и опремљеношћу плажа најзадовољнији су домаћи и страни туристи у Будви, а најнезадовољнији домаћи и страни у Петровцу.

Организацијом забавног живота били су најзадовољнији домаћи и страни туристи у Будви и страни у Бечићима, а најнезадовољнији странци у Светом Стефану и домаћи у Петровцу.

Програм и организација излета су највише оцјене добили у Петровцу и од домаћих и од страних туриста, а најниже од домаћих у Бечићима и Светом Стефану.

Услуге турист-бироа и путничких агенција најбоље су оцијенили анкетирани гости у Петровцу (странци) и Бечићима (странци), а најслабије домаћи у Петровцу, Светом Стефану и Бечићима.

Најквалитетнији елементи туристичке понуде по мјестима су различити. У Будви су то чистоћа и уређеност мјеста, уређеност и опремљеност плаже и квалитет особља у објекту у коме су боравили анкетирани гости у Бечићима чистоћа и уредност мјеста, а затим смјештај, услуга у угоститељским објектима и уређеност и опремљеност плаже, у Светом Стефану уређеност и опремљеност плаже, чистоћа и уредност мјеста и услуга у угоститељским објектима, у Петровцу чистоћа и уредност мјеста, смјештај и услуга у угоститељским објектима.

С друге стране „болне тачке” туристичке понуде по мјестима су следеће. У Будви исхрана и услуга у угоститељским објектима, у Бечићима програм и организација излета и трговина, у Светом Стефану организација забавног живота и трговина, у Петровцу чистоћа плаже и њена уређеност и опремљеност.

смјеле употребљавати на плажама и око базена, и да треба боље организовати паркинг-простор.

Анкетирани страни туристи у Петровцу су најбоље оцијенили чистоћу и уредност мјеста (4,0) а најслабије чистоћу, уређеност и опремљеност плажа (2,5). Смјештај, квалитет особља у објекту у коме су боравили и програм и организација излета су оцијенили са 3,9, исхрана са 3,8, услуга у угоститељским објектима и турист-бироима и путничким агенцијама са 3,7, а услуге трговине и организација забавног живота са 3,2.

Половина анкетираних жели поново летовати у Петровцу, 14% не жели, а 36% жели промјену мјеста за одмор. У примједбама један гост из Енглеске је написао да је хотел „Палас” врло добар и чист хотел, и да би волио да има више објашњења о југословенској храни на енглеском језику. А гост из Италије је предложио да се формира природни парк на обали, да се забрани аутомобилима да прилазе плажама, да се организују излети у унутрашњости на коњима и пјешнице, и да би за све било боље да буду љубазнији.

„НОВО“ ИЗ „КУЋЕ УМЈЕТНОСТИ“

КАКО ПРОДАТИ ЗАКУПЉЕНО

- Зашто једна од најлепших кућа у старом граду – „Вила Филидеја“ – већ више од двије године представља камен раздора у КиЦ-у
- Умјесто састајалиште културних стваралаца – кафана

Већ више од двије године, након обнове Старог града, многим кућама у њему, у друштвеном власништву, не зна се ни права намјена ни корисник. Многе зграде су узурпирале од стране „дивљих“ станара па је таква ситуација навела грађене Мјесне заједнице Будва да се обрате председнику СО и органима управе са захтјевом да се једном већ расчисти са незаконитим коришћењем друштвених објеката.

Међу таквим објектима, сматрају грађани, је и такозвана Кућа умјетности, власништво Културно-информативног центра, због које су посебно огорчени и зато што је својевремено за њену куповину новац издвојило Туристичко друштво Могрен.

Шта је овдје спорно?

У Приморским новинама од 15. фебруара 1988. тадашњи директор КиЦ-а, Велибор Золак објашњава значај који ће ова кућа имати за њих, као и да КиЦ добар дио својих програма а и извора средстава заснива на објектима културе који треба ускоро да се заврше у Старом граду.

То су Археолошки и Етнографски музеј, Модерна галерија, Народна библиотека и Кућа умјетности, како је тада названа, смјештена у „Вили Филидеја“, или Кући Чекрековића. У њој ће бити смјештени следећи садржаји, наводи директор: –комбинована галерија, књижара, мини концертни простор и угоститељски клуб с домаћим специјалитетима. Ту ће се затим, одржавати мањи скупови, округли столови и слично. Па ће здање које ће окупљати многе културне ствараоце, а и изгледом и положајем намјени потпуно одговара. Шта се коначно од свега остварило?

Музеја ниједног Будва нема, народне библиотеке такође, Модерна галерија још није отворена, а Кућа умјетности –постаје кафана!

Можда отварање кафана (умјесто наведених садржаја) и не би било у овој беспарици у којој се поготову институције културе данас налазе, толико за осуду, када би новац убирало КиЦ и намјенски га користио. Међутим, то је препуштено неком другом! Наиме, оно што су у овом центру одлучили да ураде с овим древним здањем заиста збуњује и најдобронамјерније.

Два велика пословна простора 1989. године Центар издаје под закуп приватницима, за галерије уз крајње имболичну накнаду. Један окол за 5.000 њемачких марака годишње, а други за три хиљаде или можда другачије – јер уговора нема (или их не показују никоме)! Међутим, до дана данашњег ни динара на име закупца КиЦ није добио!!!

СТАРИ ГРАД: НИЈЕ СПОРНА САМО „КУЋА УМЈЕТНОСТИ“

Да непословност и нехат биду већи, и друга два спрата ове зграде се дају на коришћење без накнаде, радницима за становање, истина уз веома необичан аранжман и уговор, чије одредбе до данас нису испуњене.

Чапу је превршило и крајње непрофесионалан однос једне културне установе према једном броју дивних старих каменних пила, које је будући корисник локала избацио напоље, при чему их је прилично оштетио?! Галерија у међувремену постаје – кафана, али оно што Кућу умјетности поново враћа у жижу интересовања је невјероватан захтјев корисника „галерије“ Љиљане Стајовић упућен КиЦ-у.

О чему се ради објашњава вд. директор КиЦ-а, Бранислава Лијешевић: у

захтјеву се тражи да КиЦ одобри Љиљани Стојовић, да изнајмљени простор (након бесплатног двогодишњег коришћења изда трећем лицу у –подзакуп, јер ће она и њен супруг за послен у овом центру приход остварен на овај начин искористити за куповину сопственог стана! Дакле да изда туђе!!! Да није истинито – било би невјероватно.

Наравно, објашњава Брана Лијешевић да овом тражењу нећемо удовољити. Иначе моја жеља је једино да ова зграда буде у функ-

цији културе. Ово стање сам затекла и покушавам да га ријешим на прави начин, да иселимо станаре, по могућностима које закон дозвољава раскинемо уговоре и просторе вратимо назад.

Остаје једино да повјерујемо да ће само под притиском јавности, и оних радника Културног центра који никада нису гласали за овакву трговину бившег директора, Кућа умјетности оправдати име које су јој дали.

Бранка ПЛАМЕНАЦ

ДЈЕЦА НАШИХ И ЊИХОВИХ РОДИТЕЉА

КАКАВ НАУК, ТАКВО И ВЛАДАЊЕ

НА тринаест аутомобила, који су били паркирани у улици Маршала Тита – дакле у строгом центру града – неколико малољетника је избушило све гуме током једне ноћи. Власници аута ујутро су морали да на лице мјеста доводе вулканизере, неки да купују нове (скупе) гуме, како би покренули своја возила.

Ову вијест смо недавно могли да чујемо на таласима радија, прочитамо у новинама. Саопштено је још и то да су у СУП установили да се ради о дјецацима између 14 и 17 година старости.

Грађани наше општине у петицији коју су недавно упутили Председнику Скупштине општине, начелнику СУП и командиру Станице милиције, истичу да њихов сан (и животе) ремете снажне експлозије (опасних направа), пудњи из свијетлог, татиног оружја, да су угрожени идући улицама од погубљене вожње још „недипломираних“ шофера...

Наши младићи ових дана зиме пуни крви (кажу и пара) своју енергију троше на заиста погрешан и штетан начин. Критикујемо их често (не кажемо да се то не чини с правом), али више су, према нашим скромним сазнањима, за критику зрели њихови родитељи, дијелом и наставници, као и људи који су у овој општини задужени за спорт (ако таквих уопште има), аматеризам (културни и други)... Родитељи и наставници зна се зашто: КАКАВ НАУК, ТАКВО И ВЛАДАЊЕ. Спортски и други организатори и аниматори, што готово ништа не чине да омогуће тим пунокрвним младићима да енергију троше као и њихови вршњаци у другим, здравим срединама – у спортским халама, на пробама културно-умјетничких друштава и другим сличним работама. Како сада ствари стоје – млади су упућени једино тамо гдје не би требало да кроче – у кафане. Јер сали спортских нема, а такође ни оних који би их позвали на отворене терене који се у нашој средини могу користити и током благе зиме. И шта се дешава: мало алкохол, мало врућа крв, највише досада, па дјелимично и инат и ето – бушења гума, пуцања по двориштима, јурњава аутомобилима...

Признајмо једном НАЈВИШЕ СМО САМИ КРИВИ и окренемо лист. У свом родитељском и пословном дневнику.

С. Грегорић

С. Г.

ФОРУМИ И МЕДИЈИ

НОВИНАРИ – ЗАОБИЛАЗНО ЗЛО

СУВИШНО је напомињати да вријеме у којему живимо, захтијева, између осталог, по некима и прије свега – брзу, тачну и јасну – информацију. За то су задужени новинари који уз помоћ технике чине напоре да грађанин буде правовремено и ваљано информисан. Зависно од тога како раде (понекад истина и од других ствари које не зависе од њих самих) они су цијењени, популарни или критиковани. У модерном свијету, за који најчешће у последње вријеме кажемо цивилизовани, они су за оне којима се не допада пласирања (истинита) информација – незаобилазно зло. У нашој малој средини – а како би то било када не бисмо били специфични у свему – посленици „седме силе“ су – **заобилазно зло**. Јер, када је год то могуће – а нажалост то је често – нас или њих, како хоћете, – заобилазе.

● Актив новинара Будве имао је недавно на свом сас-

танку стару-нову тему: заобилажење новинара. Из свих дискусија проистекао је јединствен закључак: за посленике јавне ријечи врата већине радних и политичких организација су – затворена. Новинари су у нашој средини, изгледа, непожељни гости, па им ваљда зато и не стижу позиви за састанке.

● Речено је да „затворене“ сједнице најчешће одржавају Туристички савез општине, мада новинаре не позивају ни одговорни из СХТП „Монтенегротурист“, ХТП „Будванска ривијера“, као и других, углавном туристичких организација. Ни други, који се, истина, директно не баве туризмом, али раде послове од виталног интереса за комуно, не позивају новинаре: поштари, дистрибутери струје, трговци, банкарни... Од јавности бјеже на извјештај начин и политичке организације: Општински комитет СК, рецимо, не обавјештава о својим сједницама, тако-

ђе ни други. Да и не помињемо фондове који су настали од бивших сизова и друге. Изузетак су једино Скупштина општине и њен Извршни одбор који уредно обавјештавају све редакције о својим састанцима.

Због чега се баш туристички колективи (а и сви други) плаше новинара, нико на сасанку Актива није могао поуздано да каже. Туризам је – то и врапци већ знају – једина и основна привредна грана општине будванске. Отварање према јавности – то прави туристички радници добро знају – може само да користи. Без обзира да ли се пише афирмативно (што је чешћи случај) или критички што је нажалост рјеђе.

Постављено је дакле, питање на које би требало дати одговор. Новинари га нису могли дати – зна се сада добро ко може.

Па другови или господо, изволите.

ЈУБИЛЕЈ

СТО ГОДИНА БИБЛИОТЕКЕ У ПЕТРОВЦУ

КРАЈЕМ прошле године, 27. децембра, у Спомен дому "Црвена комуна" у Петровцу свечано је обиљежен значајни јубилеј наше културе – сто година библиотеке "Стефан Митров Љубиша" у Петровцу. О јубилеју библиотеке основане 1890. године говорили су **Чедомир Драшковић**, директор Централне народне библиотеке "Ђурђе Црнојевић" и **Урош Зеновић**. Поводом овог јубилеја петровачкој библиотеци је проф. др **Јован Бојовић**, директор Историјског института Црне Горе, уручио репринт издање "Гласа Црногорца" из 1871. године, а др **Мирослав Луке-тић**, директор Историјског архива Будва, комплет дјела Стефана Митрова Љубише.

На свечаносати у Петровцу представљено је критичко издање целокупних дјела Стефана Митрова Љубише, о коме су говорили књижевник академик **Чедо Вуковић** и др **Мирослав Луке-тић**, и друга књига "Паштровских исправа", о којима су говорили проф. др **Јован Бојовић** и др **Божидар Шекуларец**.

Стогодишњи јубилеј петровачке библиотеке искоришћен је за додјелу Новембарске награде наше општине **Види Огњеновић** за текст и режију "Кањоша Мацедоновића". Награду је уручио дотадашњи председник Скупштине општине **Ђорђе Прибиловић**, а др **Мирослав Луке-тић** је **Види Огњеновић** у име издавача покљонио комплет дјела Стефана Митрова Љубише.

У свечаном програму поводом 100 година библиотеке у Петровцу учествовали су и глумац **Данило Лазовић** и КУД "Стефан Митров Љубиша" из Петровца, а отворена је и изложба "Савремени експресионисти" из фонда Модерне галерије Будва.

В.М.С.

ВИДА ОГЊЕНОВИЋ

ПРИГОДА
„ПОЈАЧАЛА”
НАГРАДУ

НА свечаности поводом 100 година библиотеке у Петровцу дотадашњи председник Скупштине општине **Ђорђе Прибиловић** уручио је Новембарску награду наше општине **Види Огњеновић**, писцу драме и редитељу позоришне представе "Кањош Мацедоновић", написане по истоименој приповјетци Стефана Митрова Љубише. Награда није уручена 22. новембра на Дан ослобођења наше општине због спријечености **Виде Огњеновић**.

Примајући Новембарску награду као највеће друштвено признање наше општине **Види Огњеновић** се захвалила надахнутим ријечима:

– Дозволите да се захвалим за ово изузетно признање и награду, а нека ми се не замејри узбуђење и патетичан тон, јер за обоје у овом тренутку има мјеста.

Има, дакако различитих награда и по важности и по заслугама, али нема много љепших мјеста од библиотеке за њихову додјелу, а тешко да се може замислити боља прилика да се додјела боље истакне од јубилеја саме библиотеке, а кад је он и стогодишњи, као што је случај с овом племенитом установом, пригода добија и неку особиту узвишеност. Чињеница да се то може догодити само једном у сто година, даје прилици ту јединствену ноту.

Велики аргентински писац **Хорхе Луис Борхес**, један од највећих писаца свијета, до прије двије године само могли рећи и живих, често је истицао како свијет замислила као библиотеку. Живот је, иначе, и метафорично и дословно провео у Националној библиотеци у Буенос Аиресу, као њен управник, pjesник и истраживач. Кроз ту Библиотеку-лабиринт води читаво његово књижевно дјело. Ако је, као што је говорио, цио свијет као библиотека, онда се може сматрати и обрнуто, библиотека је читав један свијет, насељен живим писцима, свакојаким чудима, метафорама, одгонеткама на питања која још не умијемо ни да поставимо, загонеткама које још чекају рјешења. Рекла сам, насељена живим писцима и тиме примијенила наук једног великог професора литературе, хуманисте, класичара, преводиоца и лирика др **Милоша Ђурића**.

– Уђи у библиотеку, говорио је др **Ђурић**, разгледај и видећеш: старе, раскупчане од употребе дотрајале књиге, то су куће живих писаца, а уредно наложене, укоричене, нетакнуте, круте књиге уобичајено нове и углађене, то су гробнице мртвих писаца.

Размишљала сам касније, наставила је **Види Огњеновић** и закључила сам да су библиотеке насељене углавном живим писцима, ма како књиге изгледале. Старе се могу мијењати, па изгледати као нове, а оне нове, непромијењене, свакако су неким својим дјелом утађене у оне које се стално мијењају. Библиотеке су сједишта живих идеја, оне су коло мудрости.

Ма како дијелили писце на живе и мртве, у многим библиотекама, а у овој је то сасвим сигурно случај, књиге Стефана Митрова Љубише, писца чије име ова Библиотека носи, ма колико пута мијењане, стално употребљаване и обиљежаване су драгоцјене. Да није ниједну књигу написао, довољно би га чинило књижевником оно што је за језик и књижевност уопште учинио као виђен грађанин и учен политичар.

Скромно је и кавалерски наводио да га је жена наговарала да почне да пише приповјести. Вјерујем, да му је она била и узоран читалац. Можда њој треба захвалити и за лиризам његова приповједања.

Прошло је скоро двадесет година, као Фулбрајтов стипендиста, кренула сам на ходочашће својим прецима који су живот оставили у једном рударском граду у САД, чије је име Ђут у држави Монтана. Ђут би требало да значи лијеп, али за овај град се може рећи све само да није лијеп. Првен од јаловине гвоздене руде, уроњен и ускопану трубу неког великог бријегга, далеко горе на рубу сјеверне Америке, забачен.

Власнички натписи над трговинама и радњама још увијек су словенски. Марковићи, Михајловићи, понеки Јанковић. Мојих није било. На једном гробу, међу многим нашим презименима писало је, Куљача, али само са „ј” Куљача, а испод много крупније ПАШТРОВИЋ у енглеској тавскрипцији: Пастовиц.

И тада ми је било дилливо. Уз остале Србе на том великом гробљу да је тај наш исељеник, печалбар, рудар и Куљача умро као Паштровић. Мало сам тада знала о овом нарочитом и ријетком соју Људи. Још сам мање знала да ће управо тај тип људи оличен у мудрости и довитљивости бити описани у једној мојој драми и представи. „Кањош Мацедоновић”. Не треба ни наглашавати колико је тек тешко било претпоставити и у најсмијелијим сновима да ће то писање бити предмет ове за мене изузетне награде.

Прије него завршим ову ријеч захвалности, да још нагласим, да су награду заслужили и глумци, на челу са младим мајстором глуме **Жарком Лаушевићем**, затим сценограф, сликар **Миодраг Табачки**, костимограф **Љиљана Драговић**, композиторка **Ивана Стефановић**, и читав тим у дирекцији „Гласа театра”, који су, уосталом, заслужни што се та драма написала. Одајем посебно поштовање манастиру **Прасквица**, као и нашој поштованој публици која је ову представу примила изванредно, од саме прилике на плуску, па све до ево ове награде, подржавали, својатали и храбрили. Не смијемо заборавити и многобројне новинаре, критичаре који су писали о „Кањошу Мацедоновићу”, рекла је **Види Огњеновић** видно узбуђена.

С. Паповић

ЧЕДО ВУКОВИЋ

САМОТВОРНОСТ ЉУБИШИНОГ ДЈЕЛА

(Ријеч књижевника и академика Чедо Вуковића на предста вљању дјела С.М. Љубише)

ПРЕД нама је критичко издање дјела Стефана Митрова Љубише у пет књига, издање Црногорске академије наука и умјетности, "Универзитетске ријечи" и Историјског архива Будве. Критичко издање приредили су еминентни зналци Љубишиног живота и дјела. Она се разликује од свих ранијих публикација: прво, cjеловитишћу, друго, поузданом текстолошком припремом, и треће, аналитичким студијама и научном апаратуром.

За Љубишино дјело битно је, рекао бих, надграђивање тематско-мотивских изворишта, у првом реду паштровићких.

Приморска природа је питома, а историјсуро, па ипак је на овом простору трајао безмало хиљадугодишња писменост. Свједоци су стари манастири и скрипторији, те рукописне и штампане књиге. Ту су и народна прича и pjesма и предање о прасловенском Пантенону и далеки митови, домородни и са стране дошапнути. И све је то духовна вертикала и основа из које израсташе Љубишино приповједање, складне цјелине, саздане према оновременим узорима, нашим и страним.

Глас историје, трагичан и бунтарски лијеп, одјекује и кроз животна и жива ткања Љубишиних приповјести. Особени кораци народног живота и обичаја, од Куфина до Баби-на вира и шире, крећу се кроз вријеме и Љубишине књиге.

Вјетрови поморски и горски сударају се над крововима Паштровића, приморских брђана. И сковаше се Љубишини ликови, својевремени и трајни, ликови Кањоша, Вука Дојчевића, попа Андријевића и других. Кањош живи више живота, јави се он и на сцени Града-театра у Будви, успјелом драмском дјелу и режији **Виде Огњеновић**, која је вечерас међу нама.

Мудрост народна у свему реченом и нереченом, у животном даху и маху Паштровића, златним нитима проткива сваку Љуби-

шину књигу. У њима мудрост има лик љепоте, а љепота глас мудрости. Приморска питомина бива племенитија и љепша због народа који из ње и уз њу дише. Та је љепота продахнула и Љубишино списатељство. Оно стоји усправно, а сјенке нема.

Вријеме је овдје обликовало високе етичке погледе и мјерила висине над морским ширинама. И гле, Скочићевојка израста у непролазан симбол чистоте. И данас уз стијене скаче из мора бијел ступ пјене – афродитски стас Скочићевојке.

Рудача се дуго тали у дубинама таме и огња. Тако из свјетлости она израсташе Љубишина човјеколика ријеч. Она најприје наликоваше Паштровићима, а потом они узеше лик и бит своје ријечи. И тако се разви тај особени, једри огранак српскога језика.

И ево, љубишина књижевна ријеч протиче кроз вријеме и нас као матица, као слив са много притока, митови и легенде, историја, народни живот, мудрост и етика и језик, ријеч з а корак ближа човјеку и непролазу. То не бијаше романтично љепорјечје већ самосвјесно казивање књижевне истине о патњама народа, о најездама и међусобицама, о крађама и пре-крађама, о љубавима и премучним данима, о грамзивој власти и удворицама, о трагици јунаштва, о природи и неприроди живљења на овим просторима.

Листајући данас критичко издање Љубишиних дјела, пет животних књига, увјеравам се да је неправедно сврставати Љубишу међу превасходно "народске" писце и тако превиђати његову творничку изразитост. Јер, само дјело убједљиво доказује да је Љубиша високо надграђивао и надградио своја тематско-мотивска изворишта.

Море и планина и небо, самотворни су. Тако је самотворно и Љубишино дјело, изворно, паштровићко, и свељудско.

Хвала.

ВИЈЕК УЗ КЊИГУ

(Из излагања Уроша Зеновића)

ДО 1890. године у овом крају постојале су мање књижице-и библиотеке по школама, манастирима и ријетким домаћинствима, али оне нијесу представљале организовану друштвену акцију на плану свопштег културног и националног просвјешћавања. Зато ми и обиљежава-ма данас стогодишњицу постојања Библиотеке и читаонице, а не можда 150 или још више година од како је књига у нас читана и вољена. (Узгред речено у Југословенској општој енциклопедији пише да је „Сава Инок, писац из XVI вијека, монах Манастира Дечана, родом из Паштровића, написао први српски буквар на српско-словенском језику, штампан у Мленцима 1597. године..."). Оснивањем библиотеке и читаонице књига је постала доступна једнако ратнику, патриоти, старцу и дјечаку, печалбару и сиромасу.

Оснивање библиотеке и читаонице у Петровцу треба посматрати у оквиру континуитета борбе и национално-ослободилачке активности овог краја. Циљ њеног оснивања био је просвјешћавање, а стратегија развијање свијести и борба за ослобођење од окупатора. За првог председника изабран је поморски капетан **Стије-по-Стефан Медин**, заповједник „Оби-лића” и „Навјестника”, онај исти **Стије-по-Стефан Медин** који је 9. августа 1877. године, пловећи под грчком заставом да би **Порти** завао траг, у највећој тајности и у гласу доба ноћи искрцао овдје у Буљарици шест топова, организујући њихово непријетљиво пребаци-

вање до црногорских тобија. Због овог подвига **Казан** Никола га је одликовао „Даниловим орденом” у знак признања за његове заслуге у ослобађању Бара и Улциња од Турака.

Поред овог истинског патриоте и правог „морског вука” **Стијепа Медина**, најактивнији оснивачи Друштва и читаонице били су учитељ **Јово Јавор**, **Иван Пер-разић**, академски сликар **Марко Греговић** и још неколико ентузијаста. Њихов рад на плану просвјешћавања имао је одје-ка и ван граница Кастел-Ластве. Тако је, на примјер **Марко Греговић**, који је сликарско образовање стекао на академији у Бечу, веома заслужан за црногорско сликарство, означио почетак изложбене дјелатности у Црној Гори, својом изложбом на Цетињу 1896. године.

Да би оснивање Друштва одобриле тадашње окупаторске власти, статутот (правилима) је зацртан само његов просвјетни задатак, иако је стварни садржај рада имао национално-ослободилачки карактер. Посета Читаоници била је забрањена свим припадницима аустроугарске војске у униформи, јер је доступна била само цивилним лицима. Друштву су одмах након оснивања приступили многи мјештани, а врло брзо и исељеници у Русији, Цариграду и Америци. Од веома значајних добровољних прилога у новцу и намјештају, отворена је читаоница и извршена претплата на више новина и часописа („Глас Црногорца”, „Дубровник”, „Српска ријеч”, „Бос-

анска вила”, „Врач погађач”, „Срб” и др.) те на разне књиге ондашње издање Српске књижевне задруге, као и на многе друге издаване у Цетињу, Новом Саду и другим мјестима.

Године 1906. властитим прилозима, Друштво је подигло свој дом – зграду, коју је 1979. године срушио земљотрес.

Под окриљем Читаонице тадашња омладина је 1911. године основала прво спортско соколско друштво, а Читаоница је имала значајну улогу у револуционарним догађајима 1912-1918. године и народно-ослободилачкој борби и револуцији 1941-1945. године. Одмах након ослобођења, 1945. године, обновљен је рад Читаонице и библиотеке под именом „Стефан Митров Љубиша”, које и данас носи, а ради у саставу Културно-информативног центра Будва. Већ наредне године књижни фонд Библиотеке бројао је око пет хиљада књига, а до данас је њен фонд порастао за скромних хиљаду све-ака, што озбиљно опомиње на наш непосленички однос према књизи и писаној ријечи.

Под окриљем петровачке библиотеке и читаонице поред поменутог Соколског друштва 1911. године, основани су и Туристичко друштво „Приморје” 1925. године и Културно-просвјетно друштво „Приморје” које је све до Другог свјетског рата имало и свој оркестар. И данас се старији с усхићењем сјећају изванредних атрактивних приредби на мору које су називали „Венецијанским ноћима”.

СЦЕНА ИЗ „КАЊОША“

САРАДЊА ГРАДА ТЕАТРА И ЊЕМАЦА

ТРИ ПРЕДСТАВЕ ИЗ МИЛХАЈМА

Извјесно је да ћемо љетос, видјети: „Крваву свадбу“, „Кловнове“ и монодраму „Ленц“

САРАДЊА Града театра и Театра из Милхајма у Њемацкој до сада није постојала, иако су и једна и друга страна по свему судећи прижељкивале прве контакте.

– Наша је жеља и раније била да почнемо сарадњу с Милхајмским театром, кога води познати свјетски режисер Роберто Чули, који је и оснивач тог Театра, каже Бранислава Лијешевић, директор Града театра.

Тек после четири успјешна фестивалска љета у Будви, Театар из Милхајма вуче први потез и позива о свом трошку Бранислава Лијешевић, да присуствује премијери позоришне представе „Ратвале Бијав“, рађеној према драми „Крвава свадба“, Фредерика Гарсија Лорке у извођењу Театра Рома „Пралипе“, коју је режирао можда највећи цигански редитељ, Рахим Бурхан, али под заштитним знаком Роберта Чулија.

– Са господином Чулијем сам се договорила да овог љета на фестивалу у Будви буде изведена „Крвава свадба“, која

је на премијери 7. јануара у Милхајму доживјела изузетан успјех. Гледаоци су овацијама испратили представу, којој се заиста ништа не може приговорити, и у режисерском и глумачком погледу.

Друга представа коју ћемо видјети на фестивалу су „Кловнови“. То је инсценираја и режија Роберта Чулија, а у представи играју Марија Нојман, Рајхардт Фирхоф, Кристина Зон, Вероника Дролц... Видјећемо и монодраму „Ленц“ Георга Бихнера у извођењу водеће њемачке позоришне глумице, Марије Нојман. Монодрама говори о великом њемачком драматичару Јакобу Михаелу Рајнхолду Ленцу (1751–1792).

О другој врсти сарадње са господином чулијем ћу се договори у вријеме његовог боравка на фестивалу у Будви овог љета. Познато је да господин Чули нерадо излази из затвореног простора, класичног театра, односно нерадо ради представе на отвореној сцени. Међутим, из прича пријатеља о будванским сценским просто-

ПЛАКАТ ЗА ПРЕДСТАВУ „КРВАВА СВАДБА“

рима је чуо да су изузетни и да постоји могућност да режира једну представу за наш Град театар, али љета, 1992. каже Брана Лијешевић.

У Милхајмском Театру од оснивања 1981. до 1986. године је играла наша глумица Гордана Косановић. Умрла је у 33 године у напону глумачког стваралаштва. Била је једна од најза-

паженијих глумица Роберта Чулија.

Послије њене смрти, Театар из Милхајма, чији је годишњи буџет 5 милиона марака, сваке друге године додјељује неизмјенично награде једном њемачком и једном југословенском глумцу. Прву је добио Урлик Вилдгрубер из Хамбур-

га, другу Предраг Мики Ман-ојловић, и Вероника Дролц из Љубљане.

Награда носи име „Гордана Косановић“ и износи 20.000 марака.

Дакле, Град театар није отишао у Европу, њега она зове.

С. Паповић

МОДЕРНА ГАЛЕРИЈА

ЈОШ ЈЕДНА УСПЈЕШНА СЕЗОНА

Изложбом „Пресјек савременог црногорског сликарства“ завршена је још једна (успјешна) ликовна сезона у модерној галерији. Строгим критеријумом при избору и организацији изложби ликовних стваралаца Галерија је успјела да оствари високи ниво. Љубитељи ликовне умјетности могли су да уживају у дјелима: Ника Буровића, Вангела Наумовског, Драгана Караџића, радовима савремених југословенских сликара и савремених експресиониста. (обје из фонда Модерне галерије). У организацији Модерне галерије реализоване су изложбе Доброслава Милојевића и Аните Тулафић у галерији „Аркада“ и на Словенској плажи.

Централни догађај у протеклој сезони, рекли бисмо је самостална изложба Миће Поповића током августа. Дјела представљена на овој изложби тематски су ограничена на три цјелине: актови, мајмуни, мртва природа. За разлику од слика из претходног периода које су сведене на елементарни однос бијелог и

црног, Поповић је у касније слике унио више боје и динамике. Акт и овога пута заузима доминантно мјесто. Обично смјештен у ентријер сликан у покрету и везан за неку причу или радњу. „Мића Поповић користи рељефне апликације као нешто што се да означити његовим афинитетом који у први мах може изненадити посматрача навикнутог да слику перципира у једној равни. Он бира готове материјале индустријског пројекла и уклапа их у слику као дио њене реалне компоненте. То може да буде део столице, прозора, тканине или неких одбачених предмета које Поповић вешто уноси у унапред смишљену композицију“.

Овакав тип слике заступљен и на овој изложби истиче реалну и „наративну“ страну у сликарству Миће Поповића. Сагледано у цјелини и овога пута дјело Миће Поповића остаје незаобилазан дио свјести, културе као снажно свједочанство времена и простора у коме је настало.

Драгана Ивановић

ИЗЛОЖБА КЕРАМИКЕ

У ПОСЛОВНИЦИ „Монтенегроекспреса“ која се налази у згради старе поште, ових дана остворена је веома интересантна продајна изложба умјетничке керамике „Монтекс керамике“ из Буљарице. Ријеч је о употребној керамици, а циљ је како нам је рекла Љерка Драгичевић, руководица пословнице, обрадовати грађане нечим и омогућити им да за мале паре уживају у лијепој.

Треба рећи да је изложба наишла на велико интересовање.

Р. Павићевић

НОВЕ КЊИГЕ

● Марко Лазов Куљача: „Сјећања на мучна времена“, Историјски архив Будва, 1990.

ЕВО још једне књиге о – рату. Написао ју је човјек који више није међу живима, а издата је – постхумно. Иако тако није морало да буде.

Ријеч је о књизи „Сјећања на мучна времена“ Марка Лазова Куљаче, истакнутог бораца из нашег краја и голооточког страдалника. Иако је ова сјећања написао прије тачно двије деценије, она су тек крајем прошле године угледала свјетлости дана. Највише, свакако, захваљујући Историјском архиву из Будве који је издавач. Покојни Марко Лазов Куљача, је пошто за живота није могао да објави сјећања (умро је 1983. године) предао рукопис Историјском архиву у Будви с овлашћењем да га може објавити. Но, баш као ни аутору, ни друговима из Архива није ишло глатко. Тражена је подршка од стране Савеза бораца, али је добијена тек 4. јуна 1990.

Да не збуњујемо читаоца: није постојао ама баш никакви ваљани разлог да се ова књига још давно не појави. У њој нема ништа „штакљивог“, „сумњивог“, ништа „што би требало видјети“ и другог из удбашко-полицијског арсенала којим је годинама тражен „непријатељ“, најчешће гдје га нема. У књизи је обухваћен период прије рата, закључно са 1943. годином. Боље рећи Марко Лазов пише како је било на Приморју између два рата и у току НОБ-а, што је о томе „чуо, видио и лично доживио као учесник и свједок тога времена“.

Но, Марко Лазов Куљача је ухапшен по линији Информби-роа 1951. године. Од те године па надаље овај истакнути борац и руководица у НОР-у, поносан и ријетко скроман

СЈЕЋАЊА – ПОСТХУМНО

човјек, је много пропатио. Често без разлога и повода малтретиран, стоички јеподно многе недаће о којима је нерадо говорио. Волио је свој крај и његове људе и осјећао потребу да млађима на свој начин каже како је ратовао он и његова генерација.

Аутор није имао претензију да прави литерарно штиво, такође ни да пише ратну историју свога краја. Хтио је, бар се нама тако чини, да својим ријечима и језиком свога краја одслика бар дио онога што је доживио између два рата и

током њега, као и да дочара такође дио онога што се збијало у његовим Паштровићима Маинама, Поборима, Брајћима, Грбљу, тих бурних година. У томе је успио, па је стога ова књига вриједна пажње, нарочито људи који живе на овим нашим просторима.

Књига је изашла у скромном тиражу (500 примјерака), рецензенти су Јоко Дапчевић и др Мирослав Лукетић, а штампало ју је ГИП „Култура“, Београд.

АФОРИЗМИ ТИХОГ ПЈЕСНИКА

Митар Митровић: „Глава у чорби“, Београд, 1990.

КРАЈЕМ прошле године из штампе се појавила књига необичног наслова „Глава у чорби“. Не биљежимо ове редове због необичности имена књиге, већ зато што је њен аутор врли сарадник нашег листа. Митар Митровић, пјесник којег највише воле најмлађи, објавио је овог пута књигу афоризама.

Митар Митровић, упоредо с поезијом, годинама пише афоризме које објављује у дневним, недјељним листовима и књижевним часописима. Афоризми који излазе из његовог пера су брзи, кратки, актуелни. Ипак добар дио њен надилази текућу актуелност, што значи да живе знатно више него новине у којима су штампани. Управо то је био и повод да се одаберу они бољи и с дужијим „роком трајања“ и нађу међу корицама по обиму не велике, али укусно опремљене и што је најважније занимљиве и вриједне књиге.

–Лепеза изражајних средстава којима се Митровић служи је веома разноврсна. Код њега се срећемо са ванредно нађеним и значајним и стилским обртами, са парафразама познатих народних или ауторских изрека, са обиљем реплика и асоцијација, с великим регистром хумористичко-сатиричних захвата и приступа – од благог и доброћудног хумора до сатире и црног хумора, ироније, сарказма, чак и цинизма. Но сви ти поступци остварени су ненаметљиво, готово народским стилем изражавања, унутарњом динамиком израза а не патосом или псеудореториком, с којом се, на жалост, често сусрећемо у свакодневној збиљи. Та суптиљност израза одаје не ријетко да је Митровић унио у своје афоризме и нешто од свог поетског дара...

Стварајући у изузетно јакој конкуренцији, међу афористичарима који су широм свијета проглашени за корифеје на овом пољу, уз то по природи повучен и готово стидљив, Митар Митровић није ни изблиза запажен као афористичар у односу на своју вриједност. Ова књига ће показати да низ Митровићевих афоризама достиже високу књижевну вриједност и да најбољи међу њима заслужују мјесто и у најстаријим зборницима и антологијама наших савремених афоризама, рекао је, између осталог, у рецензији ове књиге, књижевник Витомир Теофиловић.

Издавач ове књиге је Заједница књижевних клубова Србије, а штампао ју је београдски „Космос“. Припремио: С. Грегорић

У ЗАВИЧАЈУ КАЊОША МАЦЕДОНОВИЋА, ВУКА ДОЈЧЕВИЋА И ЛУКЕ СТОЈАНОВА

ЈЕДИНО СЕ ИДЕЈИ СЛОБОДЕ РОБОВАЛО

Одувијек на нишану силника, Паштровићи, Брајићи, Побори и Маини гинули су у многобројним биткама, умирали на мукама и били ватре догласнице и претходнице зора што ће тек зарудјети у будућности. Кроз борбе непрестане за златну слободу и земљу— прах прадједова, која је у овом подловћенском крају била жедан крви јаким—, израстали су јунаци и прегоаци на чијим је гробовима ницало цвијеће „за далеко неко поколење“

И ЛЕТИМИЧАН ОСВРТ на прошлост Паштровића, Брајића, Побора и Маина показује нам да се у овом подловћенском крају, „на једној од најлепших обала на свијету“, и у њеном залеђу, једино идеји слободе робовало. Зачетке и трагове ослободилачких тежњи, покрета и отпора можемо овдје пратити већ од XIV вијека— почев од оне стравичне погибје за Голијем врхом, гдје је, према предању, 1378. године овај Љубишин „Маџар Лујо“ (угарски краљ Лајош) посјекао 1400 Паштровића, па до 13. јула 1941. и прве поморске битке на Јадрану, вођене тог дана у Лучицама код Петровца на Мору.

Одувијек на нишану турских силника, млетачких жбира и злогласне полиције црно-жуте монархије, ова подловћенска племена одвајкада су се напајала родољубљем и борбеношћу, његујући култ чојства и јунаштва, части и пошења. Настојала су да буде и јачају родољубиве снаге, да шире просвјету и културу, да, увијек на попршту и вјечно будни, граде и чувају, уче и васпитавају. Никад нису жалили жртве за лепшом и срећнијом будућношћу и слободу. Хроника патњи и суза, историја је овдје искићена славним датумима— драгуљима слободарског народа. У вјековном опирању туђину— драгуљима слободарског народа. У вјековном опирању туђину, и кроз борбе непрестане, израстали су у овом крају јунаци и прегоаци попут Кањоша Мацедонић, Вука Паштровића, Рада Греговића, Луке Стојанова и шерети попут Вука Дојчевића. Гинул ису са својом браћом Црногорцима у многобројним бојевима и на меџанима, а када нису могли ништа друго, скидали су олови с мрежа и претапали га у та над смртоносну. Увијек претходнице зора што ће тек зарудјети, борили су се за земљу— прах прадједова— која је у нашој земљи одувик била жедна крви јаким. И смрћу својом и јуришима или на мукама непретрпницама— задивљавали су крвнике, служећи за примјер потомству.

„Идеална демократија у којој су владали једнакост и братство“

ЧЕТРЕДЕСЕТ И ПЕТ ГОДИНА послје прво у предању сачуаног пораза, синови и унуци Паштровића сахрањених у гробљу на Мртвици нашли су се пред опасношћу да их „Турчин опржи“ и да, би избјегли ту опасност, 4. априла 1423. склопили су уговор с млетачким адмиралом Франческом Бембом „да се ставе под окриље Млетачке Републике“, под условом да не дају никакав порез ни данак „новчанини крви“. Тога дана представници паштовских племена, њих четрнаесторица на броју, затражили су да им се од „преведре Млетачке Републике“ потврде привилегије и „слобоштине“, дате од „многе господе императора, папа и краљева, почев од Диоклицијана, цара Константина, Јустинијана,

угарског краља, названог Карло, византијских императора Василија, Нићифора, Алексиса и Исака, до Фридриха Барбаросе, Стевана Првовјенчаног и цара Душана Силног. Тражили су да сваке године бирају свога кнеза, који ће судити по старим обичајима, затим да не плаћају никакве дажбине млетачкој царини, што „никад нису били вични да чине“. Тако су Паштровићи добили широку самоуправу у грађанским и кривичним спорозима. Имали су свој народни суд, Банкаду, о којој је др Балтазар Богишић рекао да представља „јединствен случај на Балкану по начину примјене и очувања средњовјековних традиција“. Био је то збор представника свих дванаест племена који је „на мјесту од правде“ пресуђивао разне спорове, изрицао казне и глобе од којих је највећа — пет стотина дуката— изрицана подмитљивом судији, односно писару и судији који би злоупотребили зборски печат. „Била је то“— исказао је др Александар Соловјев, пишући о аутономији Паштровића у доба Млечића, „идеална демократија у којој су владали једнакост и братство“.

Но, мир није дуго трајао. Свега двадесет и пет година по склапању уговора на адмиралском броду пред Светим Стефаном, Паштровићи и Будвани нападају 1448. године Млечане и пале њихову имовину, а 1465. придружују се великој селачкој буни у Грбљу против млетачких власти и которске властеле. Тек обновљене домове порушила је и опустошила турска војска. Не придружавајући се, као и увијек до тада, „правила“ да „покорну главу сабља не сијече“, Паштровићи су се у XIII вијеку крвили са Сулејман-агом, 1685. учествовали са Брајићима, Поборима и Маинама у борби на Вртијелци, а 1785. били похарани од Махмута-паше Бушатлије. У вријеме Шћепана Малог, који се преко Маина запутити у црногорску историју, Брајићи, Побори и Маини устали су против Млетачке Републике која је ујесен 1868. угушила побуну. Заједно са Црногорцима, на челу с Петром I Петровићем Његошем, ослободили су у три маха— 1797, 1806 и 1813. године— Будву. Брајићи су потукли Наполеонове генерале Делзона и Клодела, а против Француза и Аустријанаца борили су се и Паштровићи, Побори и Маине. У Бокељском устанку 1869. Побори су освојили тврђаву Стањевиће, а Брајићи напали Космач да би заједно пресрели и потукли на Јанковом Ждријелу једну аустријску колону. У Другом бокељском устанку 1882. поред Брајића, Побора и Маина, учествовали су и Паштровићи. Године 1875. у Кастел-Ластви (Петровцу) Паштровићи не „поклањају дужну пажњу“ дочеку аустријског хесара. Њихов одред учествује у борби на Вучјем Долу и у ослобођењу Бара. Петровац је мјесто с богатом родољубивом и културно-просвјетном традицијом— 1890. године Јово Јавор, учитељ, родом из Далмације,

поморски капетан Стијепо Медин, сликар Марко Греговић, Иван Перазић и свештеник Лука Магуд оснивају народну читаоницу „Сјепан Митров Љибиша“ која ускоро добија статус друштва.

Масовно учешће Паштровића, Браића, Побора и Маина у балканском и првом свјетском рату

У БАЛКАНСКОМ И ПРВОМ СВЈЕТСКОМ РАТУ учествовало је око пет стотина Паштровића, Брајића, Побора и Маина, и то преко 130 око Скадра— осамдесеторица из Паштровића. Око три стотине Паштровића и Брајића прошло је албанску границу и борило се на Солунском фронту. Из 150 брајићких домова 117 добровљаца борило се на Ловћенском фронту— педесет и један дошао је из Сједињених Америчких Држава, а деведесет петорица одступила су преко Албаније на Крф.

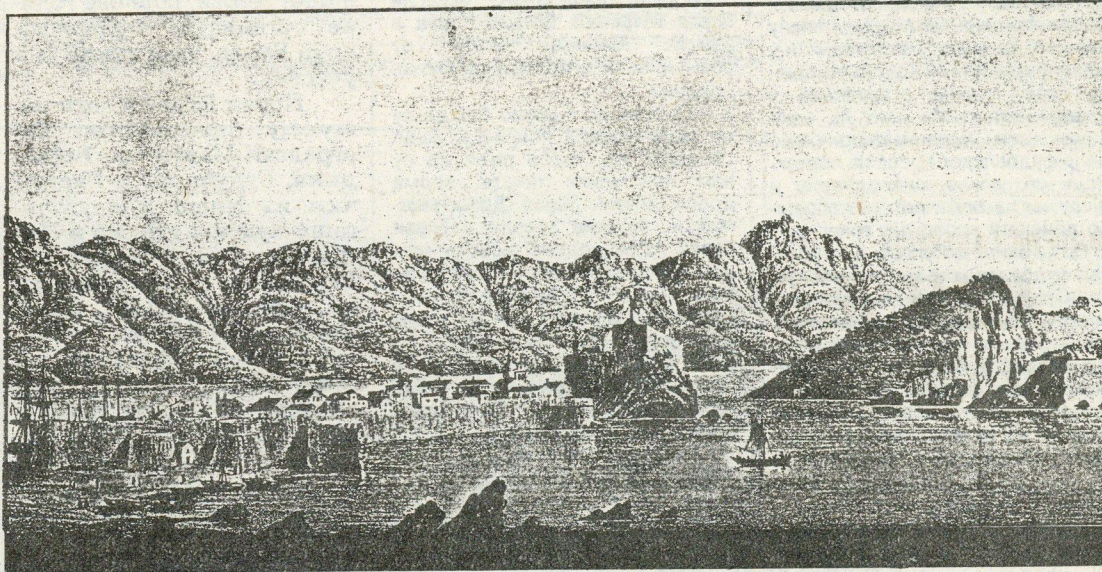
У ратовима од 1912. до 1918. око Скадра, на Ловћенском и Солунском фронту учествова-

ло је 521 добровљаца из Паштровића— њих 183 дошли су из Америке, Цариграда или са школовања у Русији. На Солунском фронту из Петровачке и Светостефанске општине нашло их се 150, а још тридесетпеторица борила су се на Вердену и другим ратиштима савезничких армија. Поменимо још да су 28. јуна 1916. у злогласној тамници „Шпањола“ у Херцег-Новом стријелани родољуби из Паштровића који су се у црногорској војсци борили против Аустро-Угрске Монархије: Милан и Лазо Срзентићи, Саво Анђус, Ђуро Зеновић, Крсто Вуковић, Марко Калопштровић, Нико Павловић и Мило Митровић.

Тешко се живјело у Будви, Светом Стефану, Петровцу и селима у залеђу будванске ривијере. Посна земља није била мајка, већ маћеха— сваког прољећа остављали су је у прољеће свога живота њени

синови и одлазили „трбухом за крухом“ и Коринт, Цариград, Персију, Трансвал, Неваду, Калифорнију, Аустралију— свуда гдје се радила снага, њихово једино богатство, могло уновити. Остављали су у завичају дјевојке под прстеном, жене тек доведене, тек рођену дјецу и одлазили да кроз беспућа пробијају пруге и путеве, заједно с црнцима, утаљ и злато да копају и из рудничких окана— како рече пјесник Јанко Ђоновић— једни и други црни да излазе. У орловским клисур-ама подизали су оријашке бране, радили на фармама, армирано-бетонским мостовима обале ријека руковали. Године и деценијама остали су у туђини, враћали се појединачно, најчешће изнемогли— да умру у завичају, а заједнички и до посљедњега, кад би домовини затребало— да је грудима својим бране и крв за њу проливају.

(Наставиће се)

ТРАГОМ ДОКУМЕНАТА ПРОШЛОСТИ (34)

СНАГЕ НА ПОЧЕТКУ УСТАНКА

а) Извори

Завршавајући дио хронологије догађаја везане за аустроугарску одбрану Космача, остајемо и даље на приказу неких ратних догађаја у устанку 1869. везаних за територију Грбља, Побора, Маина и Будве. Користићемо аутентичне изворе писане од аустроугарских официра и то: (1) Устаници у Јужној Далмацији у годинама 1869/70. и 1881/82. (помоћ за студије ратне историје, састављено на основу аутентичних извора Huga von Czechka, ц. к. капетана у Ловачком батаљону бр. 21, наставника у Школи за пјешадијске кадете у Инсбруку, Беч, 1912). Извор ћемо користити под називом: CZESCHKA; (2) Устанак у Далмацији, војни списи, Берлин 1870. Извор ћемо користити под називом: Војни списи; (3) Пуковник Maximilian Fischer, Извјештај о експедицији од 2. до 7. новембра 1869, Пераст, 12. новембра 1869. Извор ћемо користити под називом: Пуковник Fischer; (4) Његовој експедицији Grofu Taffe, министарског председнику, Котор, 23. новембра 1869. Из извјештаја се уочава да је писан од стране најмјесника за Далмацију генерала Gottfrida Wolf graf von Auersperg, па ћемо исти користити под насловом. Генерал AUERSPERG. У току наредних прилога користитићемо и друге изворе и исте навести у моменту коришћења. Документа су превод Удружења преводилаца Црне Горе.

б) Војне снаге CZESCHKA (ст. 11):

У Далмацији су се у јесен 1869. поред готово безначајних артиљеријских водова у тврђавама, три пјешадијска пука, сваки са по три батаљона од по четири чете и два ловачка батаљона са 60 људи по чети.

Пукови су (највише до 3000 људи), тада бил подијелени овако:

- пјешадијски пук бр. 47 у Задру (Zara),
- пјешадијски пук бр. 22 у Дубровнику (Rugusa),
- пјешадијски пук бр. 44 у Котору (Cattaro),
- ловачки батаљон бр. 20 у Сплиту (Spalato),
- ловачки батаљон бр. 27 у Будви (Budua).

У највећем броју ових објеката били су водови чија је јачина варијала између 15 и 46 људи, што је доводило до расцјепканости на једном ширем подручју и за посљедицу имало бројно инфериорне војне снаге.

Пропуст са тешким посљедицама учињен је прије свега, што посебна утврђења, смјештена у брдима, нијесу због високих трошкова међусобно била повезана уредним везама, а ни са утврђеним мјестима на обали и централним тачкама војних операција. Овом

пропусту мора се приписати дио оних потешкоћа са којима је било скопчано касније сузбијање устанка.

На почетку устанка (7. новембра у Леденицама) у Боки су се налазили само 44. пук (у Котору) и 27. ловачки батаљон (у Будви). Према Стијеповићу (Устанак у Боки Которској 1869, стр. 104) 15 дана касније (до 24. октобра) у Боку су стигле и ове јединице: 22. пук из Дубровника, 48. пук из Задра, 52. пук из Сплита, 7. пук из Граца, 8. ловачки батаљон из Марибора и 9. ловачки батаљон из Цеља. Ако су наводи капетана Цзесцхке тачни тада су пукови по Стијеповићу у Задру (48. пук) и Сплиту (52. пук) морали доћи у ове градове послје избијања устанка.

ц) Договор за устанак

У сриједу 20. октобра 1869. у шуми близу манастира Подластва, одржан је велики скуп Грбљана, Побора, Маина и Браића око заједничког договора дизања устанка против аустроугарске владавине, (а који је претходно започет у Кривошијама). Непосредни узрок за дизање народа на устанак је доношење новог војног закона (изгласан у Бечком парламенту марта 1869.) о обавезном служењу у аустроугарској војсци (до тада становништво Боке било је изузето војне обавезе на основу раније стечених права и повластица). На основу новог војног закона већ су вршене по општинама припреме о попису војних обавезника за годишта рођена 1847/8 и 9.

На овом историјском скупу постигнут је договор да ударе и освоје: Грбљани војне утврде Горажду и Троици (и тиме прекину копнену везу и спријече могућу помоћ између Котора и Будве), Побори тврђаву Стањевић, Браићи тврђаву Космач, а Маини сам град Будву. За већу вјерност договора окупе се главари и виђенији селаци у манастиру око иконе Мајке Божије (која се у народу особито поштује). Сви присутни мушкарци држали су се за дуги појас повезан за налоњ (црквени сталак) на коме је парох Митар Ковачевић из Пријевова читао јеванђеље и изговарао заклетву ријеч по ријеч уз гласно понављање свих присутних — да ће сви изржати у борби и да један другог издати неће.

Тајна договора није се сачувала и истага дана (20. октобра) секретар Жупе обавјештава градоначелника Будве о одржавању великог скупа у непосредној близини манастира Подластва. Одмах затим стигла је и обавијест (од стране једне грађанке) о постигнутом договору да се на препад заузме Будва. То је било довољно да се у Будви организује одбрана града и тако спријечи жељено изненађење устаника.

Препрема: мр Марко Б. Ивановић

СТИГЛА ПОЈАЧАЊА

● У паузи првенства редове нашег друголигаша појачала три веома добра играча, а најбољи, који су намјеравали да оду – предомислили се ● И повољан прољећни распоред појачава наду у опстанак

ФУДБАЛСКА је пауза у нашој земљи, али лопта не мирује. И фудбалери Будве, који су у јесењем дијелу првенства остварили доста мршав бодовни салдо, озбиљно се припремају за прољећни старт који је у овом рангу такмичења заказан за 3. март.

Припреме фудбалера Будве одвијају се – а тако ће бити до почетка прољећног дијела првенства – на њиховом стадиону.

– Сви долазе на море да би напунили акумлаторе, па зашто би ми негдје ишли, мало у шали, мало озбиљно каже шеф стручног штаба нашег друголигаша Боро Лазовић. – Вријеме је идеално, на јужном Јадрану се тренутно припрема више прволигашких и друголигашких екипа, па имамо и добре спаринг партнере. У плану је више утакмица, а наступамо и у мини зимској лиги која је по први пут ове године стартовала у нашој земљи. Ми смо на неки начин њени организатори тако да је фудбалског посла на претек. Ради се, дакле, свакодневно и вјерујем да ћемо потпуно спремно дочекати прољећну трку.

Вођа екипе с Лугова, већ искусан фудбалски стратег, којег цијене и највећи стручњаци у овом спорту, подвлачи да његова чета и није играла лоше током јесени. Но, пехова је било напретек (реновирао се стадион па је и као домаћин Будва гостовала, повреде су од терена одвојиле неколико добрих играча, несрећно су

изгубљене неке добијене утакмице) па је стога и сакупљено мало бодова.

– На прољеће не би смјело бити тако, истиче Лазовић. – Вјерујем у добре игре мог тима, али и у – побједу. Распоред нам је веома наклоњен – чак десет утакмица играмо пред својом публиком. Тим је ојачан. Дакле, све је у нашим рукама и – ногама.

У паузи првенства, у једном тренутку се чинило да ће Будва знатно ослабити. Сачињена је трансфер листа на којој су се нашли они који су изразили жељу да мијењају средину, као и они који нису били стандардни првотимци. И отишли су поуздани чувари мреже **Радовић, Кољеновић, Спасојевић, Баошић, Костић, Ласић, Васић, Бралећић и Ковач.**

Тројица понајбољих, искусни **Зоран Батровић, Богдан Корак и Драган Аничић,** такође су размишљали о новој фудбалској средини.

– Остали су, и рекао бих да су то наша највећа појачања, каже Лазовић. Но, треба рећи да су нам приступили такође веома добри играчи **Зоран Димитријевић** из Црвене звезде и **Горан Ђурко** из Војводине, који су нам уствари позајмљени на шест мјесеци, дошао је у Будву и искусни **Радоман Грбовић,** који је успјешно бранио боје никшићке Сутјеске и београдског Рада, а са својом регистрацијом наступаће фудбалери Будвине **Жарко Драгашић и Горан Буровић.**

С. Греговић

На Лугавима наступају и проволигашки

НАШ ГРАД У ЖИЖИ ФУДБАЛСКЕ ЈАВНОСТИ

ВЕЛИКИ јубилеј будванског спорта – седам деценија фудбала – биће обиљежен правим фудбалским ватрометом. Управо је на југу Јадрана стартовала зимска мини лига, прво такво такмичење у нашој земљи, које ове године организује Фудбалски клуб Будва, чија екипа је и учесник.

Поред Будве у лиги наступају прволигашки: београдски **Партизан, Војводина, Будућност и Раднички** из Ниша и друголигашки **Будва, Сутјеска и Напредак** из Крушевца. Играће се до 5. фебруара на теренима Будве, Бара, Титогграда и Никшића. Играће свако са сваким, а с обзиром да ће наступити и велики број репрезентативаца (А и олимпијске селекције) биће то свакако празник и за гледаоце који су се ужељели фудбала.

СТАРТОВАЛА ЗИМСКА ЛИГА

– Одавно смо планирали овако нешто, рекао је на конференцији за штампу коју је организовао ФК Будва, савезни капитен **Миљан Миљанић.** – Циљ нам је био да фудбалске турнире, који се играју сваке зиме, замијенимо правим такмичењем које ће помоћи екипама прве и друге лиге да спремно дочекају старт првенства. На турнирима су екипе обично играле једну, највише двије утакмице, а то је премало. Уз то, за разлику од Европе, код нас фудбалска пауза траје предуго, па тимови неспремно дочекују прољећни старт. Показало се то нарочито када су наши тимови у прољеће одмјеривали снаге са својим противницима у европским ку-

повима. Обично су испадали баш тада.

По ријечима Миљанића, ова лига ће постати традиционална. Ове године је спремна на брзину, али већ догодине биће другачија. Обезбиједиће се средства преко спортске прогнозе која ће се организовати, кроз маркетинг и од јаких спонзора. Зваће се Јужни Јадран и захватаће подручје од Мостара, преко Дубровника и Будве до Бара и Улциња. Учествоваће наше најбоље екипе, телевизија ће преносити важније мечеве, тако да ће ово подручје у јануару и фебруару бити у жижи спортске, посебно фудбалске јавности.

С. Г.

ЦЕНОВНИК ОГЛАСНОГ ПРОСТОРА У „ПРИМОРСКИМ НОВИНАМА”

Цијене се примјењују од 1. фебруара 1991. године

Мали огласи

(продаја, куповина, услуге, изгубљено-нађено, потражња и замјена ставова, итд.) ријеч 5,00 динара

Обавјештење о смрти и помени

– до 50 ријечи 100,00 динара

– свака даља ријеч 5,00 динара

– фотографија 50,00 динара

Пропагандне поруке

– 1/1 стране 10.000,00 динара

– 1/2 стране 6.000,00 динара

– 1/3 стране 4.000,00 динара

– 1/4 стране 3.000,00 динара

– 1/8 стране 1.500,00 динара

Конкурси, огласи, лиценцијације и друга обавјештења која дају правна лица, 1 цм/1 стубац 100,00 динара

КУМОРСКА

РУСИ ДОЛАЗЕ!

Сав ознојен, узбуђен и задихан утрча у кабинет председника општине Мала Варош, курир Ђока, звани „Брзи”, иначе дипломатски професор марксизма без посла у струци, и виче у сав глас запањеном аудиторијуму:

– Руси, Руси долазе! Видео сам лично и персонално! Кажем вам, људи, Руси долазе! Одмах сам сео на онај општински бицикл са шест брзина и дојurio да вам јавим!

– Ђоко, Ђоко! Зар не видиш да радимо, разговарамо о ВАЖНИМ СТВАРИМА ЗА ОПШТИ НАПРЕДАК, НАШУ СВЕТЛУ БУДУЋНОСТ, а ти, да не употребим тежу реч, упадаш с неба у ребра, у мој кабинет! – прекиде га лично гонс **ФОТЕЉЕВИЋ**, председник Мале Вароши и рече: – Марш напоље! А то што имаш да кажеш или изјавиш достави у писаној форми, странке примам петком у подне!

– Али, председниче, Руси, Руси стварно долазе! Овамо! – рече збуњено курир, ухвати се за главу и паде наред кабинета општинске владе, на мек и дебео персијски тепих плаћен извозом сувих шљива и мушмула.

Притом му из руке испале курirsка торба са рачунима и изводима, поштом, али и врућим бурецима за 12 службеника, неколико кифли са кајамаком, три кутије кекса за чираше и неколико секси часописа. Сви присутни се згнануше и ђипише на ноге лагане; не да би помогли несрећном Ђоки, већ да се дочепају доручка или поште! Благајник Савче зграби банчине изводе, један буреци и један секси часопис; инспектор за воду и ваздух **Миланче**, шчепа јогурт и кифлу, а лепа **Жаклина**, секретарица председника дочепа се поште и поче да тражи љубавно писмо свог драгог директора овдашње банке, који је обећао да ће се развести од прве жене и оженити њоме. Најзад, до торбе дође и председник, **Радојица Мали** како је народ звао гонс **Фотељевића** интимно: узе кутију кекса за чираше, кисело млеко и кифлицу, али и порно-часопис.

– Помозите Ђоки! Зар не видите да је у невољи! – повиче председник и саже се до свог кураира.

– Руси долазе, стижу и код нас! Видео сам их! – простења курир и опет изгуби свест.

– Лекара, Жаклина! Човек је у невољи! – повиче Миланче.

– Шећера! Ђоки је спао шећер у крви од узбуђења и страха, зато је пао као проштац! – одговори секретарица и чучну крај курирове главе која је лежала на меком тепиху. – То му се догађа откако је комунизам пропао, а он остао без професије!

– Помагајте, тај нам човек још треба! – рече председник и телефоном наручи из ресторана једну дуплу слатку кафу и то одмах.

Секретарица помилова Ђоку по коси, која је била дуга као и брада у Маркса, а он отвори једно око, намингу угледавши њене бутине испод мини-сукње лепе Жаклине.

– Ја мислим да треба ово упозорење дотичног Ђоке схватити и то озбиљно! – рече Лаза Пецикоза, општински порезник, који је до сада само ћутао. – Је ли нека делегација у питању?

– Можда пословни партнери! рече Савче.

– Али они су најављени тек за први мај! – одговори Миланче.

Уђе кафе куварица са дуплом и напоји једног Ђоку, коме је било одмах поскочило, јер је угледао повеће беле дојке младе жене.

– Руси долазе, рекао сам већ. Видео сам лично... Стиже караван од десет аутобуса са најмање 500 руских људи и жена... После гостију и шверцера из Пољске, Румуније, Бугарске и Чехословачке – ево нам и Руса. Стижу и они на наш БУВЉАК, па се ваља спремити! – одговори Ђока и сркну кафицу, меркајући притом и ноге секретарице.

– Господо, предлажем да одмах одржимо затворену седницу општинске владе и припремимо стратегију у вези доласка Руса. – рече председник **Радојица Фотељевић**. – Мислим, да бувљак треба преместити на спортски стадион. Ту бар има места за све народе ИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ који стижу шверца ради и неколико „црвених”!

Karlo WEBER

Приморске новине

Лист ССРН општине Будва Издавач Културно-информативни центар Будва. В.Д. директор Бранислава Лијешевећ Уређује Редакцијски колегијум. Главни и одговорни уредник Владимир Станишић. Адреса редакције „Приморске новине” Будва, телефон 51-194. 51-487. Број жиро-рачуна. 20710-603-1809 код СДК Будва. Штампана „Побједа” Титоград. Претплата за годину дана 120 динара, за иностранство 30 долара. Рукописи се не враћају.